

СЛОВО ЧЕСТІ

СІЧЕНЬ 2018

ЧАСОПИС НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

 www.facebook.com/slovochesti

МАРШРУТОМ
СВЯТОГО МИКОЛАЯ

ЧОМУ ВАЖЛИВО
ПАМ'ЯТАТИ ПРО
ПОДВИГ ГЕРОЇВ КРУТ

**НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ –
СИЛА, ЯКА ЗАХИЩАЄ ДЕРЖАВУ**

Довгу череду зимових свят завершує Водохреще, яке відзначають 19 січня. Свято це дуже давнє. Воно увібрало в себе багато язичницьких і християнських обрядів, центральне місце серед яких займають ті, що пов'язані із водою.

Християни різних конфесій вірять, що у цей день вода набуває цілющої сили. Вважається, що той, хто насмілиться тричі зануритися у крижану ополонку, весь рік буде здоровим. Тож у всіх містах, містечках і селах віряни шикуються в чергу до водойм.

Дотримуються народних традицій і військовослужбовці Національної гвардії України. Щороку офіцери, контрактники і навіть бійці строкової служби долучаються до хрещенських

купань. Але нинішнє свято, мабуть, побило всі попередні рекорди. По всій Україні, від Донбасу до Закарпаття у річки, озера та ставки занурилися понад 5 тисяч гвардійців, зокрема і представниць прекрасної статі.

За словами заступника командувача Національної гвардії України генерал-лейтенанта Миколи Балана, який не зраджує даній традиції вже багато років, купання на Водохреще дійсно цілюще. Воно бадьорить тіло і укріплює дух. І як свідчить досвід, за більш ніж 15 років ані сам Микола Іванович, ані жоден із його підлеглих після хрещенських купань не хворіли і почувалися чудово.

СЛОВО ЧЕСТІ

Інформаційно-публіцистичний журнал Національної гвардії України № 1'(62) 2018

ОФІЦІЙНО

Національна гвардія України – сила, яка захищає державу 4

АКТУАЛЬНО

Сержантська реформа: шляхом реальних змін 6

ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

«Старий Лисець». Друге життя полігону подарувала Нацгвардія 8
 138 майбутніх командирів відділень навчалися за оновленою програмою 9

СЛУЖБА

Скільки мотузочці не витисьь 10
 Мало не втопився 10
 Вп'яте за ґрати 11
 З ножами – в суду канцелярію 11
 «Вертеп-фест»: весело і без правопорушень 11

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ

Маєте право: як учаснику АТО стати господарем земельної ділянки 12

ПІД ГОСТРИМ КУТОМ

«Розформувати не можна реформувати», або чи потрібна Україні військова преса? 14

У НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ НГУ

Іноземну мову майбутнім офіцерам викладав філолог із Франції 21

ГУМАННА СИЛА

Маршрутом святого Миколая 22

ЗНАЙ НАШИХ!

Run, Маланіч! Run! 24

РЕТРОСПЕКТИВА

Чому важливо пам'ятати про подвиг героїв Крут 26

ЛІТЕРАТУРНА СВІТЛИЦЯ

Нерідна кров 30

СТОРІНКА ПСИХОЛОГА

Поради льотчикам НГУ з психологічної підготовки до виконання завдань льотної діяльності 34

ЗАСНОВНИК: Головне управління Національної гвардії України
ЧЛЕНИ РЕДКОЛЕГІЇ: генерал-лейтенант Ярослав Сподар, полковник В'ячеслав Яценко, полковник Сергій Блошцін, полковник Геннадій Солдатенко
ВІДПОВІДАЛЬНИЙ РЕДАКТОР: підполковник Валерія Агібалова
ЗАСТУПНИК ВІДПОВІДАЛЬНОГО РЕДАКТОРА: майор Олександр Загородній
НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
дизайн та комп'ютерна верстка: Дмитро Грек
літературний редактор: Людмила Бутакова
ТИРАЖ: 2200 примірників. Розповсюджується безкоштовно
ЮРИДИЧНА АДРЕСА: м. Київ, вул. Народного ополчення, 9А
АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: 04071, м. Київ, вул. Костянтинівська, 5
Тел: (044) 428-66-13
E-mail: slovochesti@ukr.net
 Свідоцтво про державну реєстрацію №20269 – 10669ПР від 12.08.2014 р.
ДРУК: друкарня Іміджево-видавничого центру Національної гвардії України
 Зам. 60 від 25.01.2018 р.
 На першій сторінці обкладинки – фото старшого лейтенанта Івана ПАЛЬОШКИ

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ – СИЛА, ЯКА ЗАХИЩАЄ ДЕРЖАВУ

12 – 14 грудня 2017 року у столиці пройшов навчально-методичний збір з керівним складом територіальних управлінь, з'єднань, військових частин, установ Національної гвардії, який завершився проведенням розширеного засідання Військової ради Національної гвардії України за участю міністра внутрішніх справ України Арсена Авакова та його першого заступника Сергія Ярового.

НА СТОРОЖІ ГРОМАДСЬКОГО СПОКОЮ

Звертаючись до учасників збору, глава правоохоронного відомства подякував їм та їхнім підлеглим за витримку та професіоналізм, які вони виявили в ході численних випробувань року, що минув. Проте головну увагу він зосередив на подіях, які чекатимуть Україну та її захисників у 2018 році, який навряд чи буде легшим за попередній.

Зважаючи на те, що у березні 2019 року відповідно до чинного законодавства мають відбутися чергові вибори Президента України, а через півроку, у жовтні, – вибори до Верховної Ради, існує висока вірогідність того, що різноманітні сили намагатимуться створювати в державі політичну нестабільність. Таким чином, роль Національної гвардії як військово-формування із правоохоронною функцією, набуває дедалі серйознішого значення. Міністр внутрішніх справ України закликав військовослужбовців НГУ не реагувати на провокації і рішуче захищати мир та спокій українців.

– Потрібно закріпити той принцип, який існує зараз – ані Національна поліція, ані Національна гвардія України не є інструментом політичних ігор і не є інструментом вирішення політичної кризи. Жодна політична криза не вирішується силовим способом, це азбука, прописана у багатьох історичних уроках. Але потрібно знайти баланс між тим, що ми не повинні провокувати кровопролиття і бути зваженими, і тим, щоби не розпускати маргіналів на вулицях. Коли потрібно, дійте рішуче. Спроби захоплення органів державної влади повинні жорстко присікатися. Парламент повинен бути недоторканим, Кабмін має бути недоторканим. Всі повинні розуміти, що Нацгвардія не стоїть на боці того чи іншого політичного руху. Це сила, яка захищає державу. Принципово важлива наша позиція – ми не дозволяємо принижувати наших солдатів і офіцерів, не дозволяємо захоплювати органи місцевої влади, не дозволяємо порушувати Закон, – заявив Арсен Аваков.

Окремо зупинився він і на проблемі тимчасово окупованих територій на Сході України, перспективі їх повернення під юрисдикцію Української держави і подальшого налагодження мирного життя місцевого населення. У тому, що над усім

Донбасом рано чи пізно неодмінно замайорять синьо-жовті прапори, керівництво держави не сумнівається. Однак тоді постане серйозна проблема із забезпечення правопорядку та підтримання громадського спокою на щойно звільнених територіях. Виконання цих завдань покладатиметься на підрозділи Міністерства внутрішніх справ, і значною мірою, на частини Національної гвардії України.

– Коли наші міста будуть звільнені, органи МВС повинні мати чіткий план дій щодо нормалізації обстановки. І вам потрібно буде робити важку роботу – відводити людей від протистояння за принципом: «Зараз постріляємо одне одного» до: «Розберемося, подумаємо». Здійснювати все це мають, звичайно, не солдати-строковики, а підготовлені професіонали, які спроможні виконувати комплексні завдання. Я хочу, щоб морально, ментально, матеріально ми були до цього готові, – закликав присутніх міністр.

Ще однією важливою тезою, озвученою Арсеном Аваковим на розширеному засіданні Військової ради Національної гвардії України була важливість підтримання позитивного іміджу НГУ.

– Соціальні опитування свідчать, що наразі Нацгвардія користується високою довірою наших громадян (за результатами досліджень соціологічної служби Українського центру економічних і політичних досліджень ім. О. Разумкова, проведених у жовтні 2017 року, у ході яких було опитано 2018 громадян, серед інститутів держави та суспільства НГУ довіряють 52,6% опитаних, – Авт.). Більше довіряють тільки Церкві, волонтерським організаціям, Збройним Силам України і добровільним батальйонам, які, між іншим, теж увиходять до складу НГУ, – зауважив міністр. – І дуже важливо, щоб ви не виходили із цієї зони довіри. Я би просив вас, командирів, різко посилити PR-компоненту. Всі героїчні вчинки ваших підлеглих, всі позитивні речі повинні бути доведені до українського народу. Є у вас перспективна молодь? – Покажіть. Є досягнення на фронті? – Покажіть. Відремонтували техніку? – Покажіть. Не шкодуйте сил та засобів на PR. Це правильні інвестиції. Вони роблять нас сильнішими. Не забувайте, що ви не просто військові, а військові правоохоронці. А значить, набагато більше, ніж військовослужбовці ЗСУ маєте комунікувати із суспільством. Спілкуйтесь із громадою, будьте публічними особами. Впевнений, у більшості своїй – ви люди, яким є що розповісти, і саме ви можете служити зразком для наших співгромадян.

ЗАВДАННЯ ВИКОНАНІ В ПОВНОМУ ОБСЯЗІ

На тому, що кожен військовослужбовець НГУ під час виконання службово-бойових завдань повинен діяти виключно в рамках законодавства України наголосив і командувач Національної гвардії України генерал-полковник Юрій Аллеров. Звернув він увагу і на потребу в поліпшенні взаємодії із підрозділами Національної поліції під час виконання завдань з охорони громадського порядку, зауваживши, що всі органи системи МВС мають однакові цілі і завдання.

– Простому громадянину без різниці, хто його захищає – завдання має бути виконане, і це головне, – наголосив командувач НГУ.

Зазначимо, що попри непросту політичну ситуацію, погіршення криміногенної обстановки, продовження антитерористичної операції на Донбасі, всі завдання служби, покладені на частини

та підрозділи НГУ у минулому році, були виконанні в повному обсязі і без порушень законності та військової дисципліни.

Як зазначив заступник командувача Національної гвардії з громадської безпеки генерал-майор Валерій Бондар, серед найголовніших із них було забезпечення громадської безпеки в ході масштабних масових заходів, пов'язаних із відзначенням Дня Героїв Небесної Сотні, річниці трагічних подій 2 травня в місті Одесі, 26-ї річниці незалежності України, Дня захисника України, Дня Гідності та Свободи; проведенням 62-го міжнародного пісенного конкурсу «Євробачення» в Києві; охороною правопорядку під час демонстрацій, мітингів та пікетів в центрі столиці, що відбувалися в рамках акції «Велика політична реформа». Загалом же військовослужбовці НГУ забезпечили охорону громадського порядку під час проведення близько 80 тисяч масових заходів – таку цифру озвучив перший заступник міністра внутрішніх справ України Сергій Яровий.

Також протягом року особовий склад НГУ брав участь у проведених ряду спільних з іншими органами МВС профілактичних відпрацювань – зокрема, щодо протидії незаконному видобутку бурштину на територіях Житомирської, Рівненської та Волинської областей; на ділянці державного кордону із самопроголошеною республікою Придністров'ям; у Чорнобильській зоні відчуження; у приморських населених пунктах під час курортного сезону; залучався до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій (вибухів на військових складах) в районі міст Балаклєй, Калинівки та села Павлівки.

Серед завдань, які були покладені на особовий склад НГУ відносно нещодавно, слід відзначити взяття під охорону наприкінці 2015 року органів державної влади в місті Києві та місцевої влади – в обласних центрах. Наразі гвардійці підрозділів охорони дипломатичних представництв та консульських установ іноземних держав, а також патрульних підрозділів інших частин НГУ охороняють 35 таких об'єктів. Воїни, яким довірено це відповідальне завдання, відзначаються пильністю та дисциплінованістю – протягом майже двох років жодних інцидентів поблизу чи всередині об'єктів органів державної влади допущено не було.

Військовослужбовці стрілецьких підрозділів НГУ продовжують виконувати завдання з конвоювання, екстрадиції та охорони підсудних. У 2017 році в порівнянні з 2016-м кількість їхніх службово-бойових завдань практично не змінилась – 18 719 варт призначалася у минулому і 18 803 – у позаминулому році. Військовослужбовцями НГУ було перевезено майже 202 тис. осіб спецконтингенту, забезпечено охорону 442 особливо небезпечних злочинців на 143 резонансних судових процесах. У підсудних та засуджених було вилучено грошей на суму 14 124 грн; 2,1 літри алкогольних напоїв та 216 грам наркотиків; 1122 заборонених предметів. Серед новацій, пов'язаних із зазначеним напрямком служби, слід згадати той факт, що з недавнього часу охорону судів, органів та установ системи правосуддя у різних населених пунктах України здійснюють військовослужбовці НГУ. Відповідна Постанова Кабінету Міністрів України передбачає передачу під нагляд гвардійців 118 таких об'єктів.

НОВАЦІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Організації професійної підготовки особового складу було присвячено доповідь заступника командувача Національної гвардії України генерал-лейтенанта Миколи Балана. Він зауважив, що серед важливих досягнень минулого року можна згадати впровадження системи модульної підготовки, проведення розмежування між індивідуальною та колективною підготовкою, вивчення та впровадження в систему бойової підготовки досвіду, отриманого в ході участі в багатонаціональних навчаннях та під час виконання завдань у зоні проведення антитерористичної операції. Важливу роль у навчанні особового складу відіграють інструктори, інститут яких було впроваджено наприкінці 2015 року. Наразі у Навчальному центрі НГУ підготовлено вже 304 інструктори за різними напрямками професійної підготовки військовослужбовців. Триває розбудова професійного сержантського корпусу НГУ. Минулого року за підсумками суворого конкурсного відбору було призначено головного старшину Національної гвардії України та головного старшин територіальних управлінь НГУ. Наступного року планується розпочати комплектування посад головних старшин частин та підрозділів.

Якісна професійна підготовка гвардійців неможлива без застосування сучасної навчально-матеріальної та технічної бази. Минулого року на її розвиток і вдосконалення було виділено майже 9 млн. гривень. Частина цих коштів було витрачено на розбудову Міжнародного міжвідомчого багатопрофільного центру підготовки підрозділів НГУ, що дислокується поблизу села Старого Бориспільського району Київської області. Там учасники розширеного засідання Військової ради побували напередодні і були приємно вражені нинішньою інфраструктурою полігону. Проте, як зауважив генерал-лейтенант Балан, розвиток та обладнання об'єктів Центру триватиме до 2020 року, генеральний план будівництва було продемонстровано присутнім.

Щодо загальних даних, які стосуються будівництва і реконструкції житлових та інших об'єктів, зазначимо, що за цією статтею бюджету Нацгвардії у 2017 році було виділено 239,8 млн. гривень. Кошти було витрачено на розробку проектної документації, будівництво власних житлових і нежитлових об'єктів, реконструкцію будівель під гуртожитки, придбання квартир для військовослужбовців. Загалом гвардійці отримали 310 квартир у різних населених пунктах України. Зокрема, у місті Вишгороді, що на Київщині, було введено в експлуатацію два 40-квартирні житлові будинки. Передбачається, що наступного року тенденція щодо позитивних змін на «квартирному фронті» збережеться і щасливими новоселами стануть сотні гвардійських сімей.

Важливі зміни відбулись і в системі вищої військової освіти НГУ. З минулого року колишній факультет підготовки фахівців для Національної гвардії України навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ увійшов до складу Національної академії НГУ і тепер носить назву Київського факультету академії. В самій Національній академії НГУ було успішно проведено ліцензування освітньої діяльності, отримано право на підготовку військових фахівців за освітнім ступенем «бакалавр» за 8 спеціальностями, за освітнім ступенем «магістр» за 6 спеціальностями та за 3 спеціальностями освітньо-наукового ступеня «доктора філософії». Таким чином освітню діяльність військового вишу було приведено у відповідність до чинного Закону України «Про вищу освіту».

Наприкінці нашої розповіді про перебіг Військової ради і підсумки року, що минув, не можна не згадати одну із найважливіших подій у «біографії» нашого військового формування, що мала місце 16 жовтня 2017 року. Нагадаємо, що саме цього дня Національна гвардія України стала повноправним членом Міжнародної асоціації сил поліції та жандармерії у статусі військової установи (FIEP). Це, безумовно, свідчить про визнання НГУ рівною серед іноземних аналогічних правоохоронних структур. Тож шануймося, дивімося у майбутнє з оптимізмом і намагаймося виконувати свою роботу якнайкраще – відтепер на нас дивиться увесь світ.

Підполковник Валерія АГБАЛОВА,
фото капітана Андрія НЕКРАСОВА

СЕРЖАНТСЬКА РЕФОРМА: ШЛЯХОМ РЕАЛЬНИХ ЗМІН

Минулого року у Національній гвардії України стартувала реформа сержантського корпусу. Передбачається, що невдовзі за своєю структурою і завданнями він відповідатиме стандартам армій країн-учасниць НАТО. Початком зазначеної реформи послужило проведення у березні 2017 року конкурсу на зайняття посади головного старшини НГУ, яку в результаті обійняв старший прапорщик Дмитро Тимошук. А вже через півроку головних старшин було обрано і в територіальних управліннях.

Для участі у конкурсі кожна частина відрядила військовослужбовців, які вибороли звання кращих у своїх рідних військових колективах. Кандидати у головні старшини склали заліки з вогневої, строювої та фізичної підготовки, іноземної мови, демонстрували знання керівних документів, тактики дій підрозділів НГУ та навички користувачів персонального комп'ютера.

Як і в ході випробувань на посаду головного старшини НГУ, головних сержантів кожного територіального управління обирали з числа трьох кандидатів, котрі здобули найбільшу кількість балів. В результаті головними старшинами у своїх територіальних управліннях стали: сержант Андрій Струс (Західне ТУ), старшина Василь Бачок (Північне ТУ), старший сержант Олександр Полукішник (Південне ТУ), прапорщик Микола Продан (Центральне ТУ) та старший прапорщик Віталій Волинець (Східне ТУ).

Варто зазначити, що дехто з переможців конкурсу вже брав участь у березневому відборі на посаду головного старшини НГУ. Подейкували, що фіналістів конкурсу автоматично призначають головними сержантами у своїх територіальних об'єднаннях, але чутки не справдилися – конкурс у територіальних управліннях відбувся, і всі учасники були в рівних умовах. Хоча для деякого досвід все ж став у пригоді.

– Безперечно, попередня «репетиція» допомогла, але перемога далася не легко, бо конкуренти справді були дуже сильними, – зазначає головний старшина Західного ТУ сержант Андрій Струс.

Нагадаємо, що Андрій був одним із героїв матеріалу «СЧ» про вибори та призначення головного сержанта НГУ. У першій розмові із нашим кореспондентом він казав, що у діяльності головного старшини акцентував би особливу увагу на мовній підготовці військовослужбовців. Сам Андрій добре володіє англійською. Він упевнений, що знання іноземної допоможе бійцям краще розуміти закордонних інструкторів під час різних міжнародних навчань, проте наразі лишень розмірковує, як втілити задумане у життя.

– Мене щойно призначили на посаду і, звісно, я ще не встиг напрацювати конкретного плану дій. Гадаю, що зараз моїм основним завданням є визначитися із пріоритетними напрямками роботи і за кожним із них працювати конкретно, – вважає сержант Струс.

А ось колишній кандидат у головні старшини НГУ, а нині головний старшина Південного ТУ старший сержант Олександр Полукішник, не змінив своєї думки щодо першочергових завдань на новій посаді.

– У своїй діяльності зосереджуватимусь на підвищенні рівня вогневої та фізичної підготовки особового складу, – говорить старший сержант Полукішник. – Постараюсь докласти максимум зусиль, щоб виправдати довіру командування і, звісно, сподіваюсь на відповідну підтримку з його боку.

В той час як головні сержанти територіальних управлінь роблять перші кроки на шляху свого службового становлення, головний старшина НГУ старший прапорщик Дмитро Тимошук вже може похвалитися цілим рядом здобутків.

Хоча, як зізнається, попервах йому було зовсім непросто.

– Гадаю, нескладно уявити собі почуття людини, яка вчора була заступником командира патрульного взводу (цю посаду я обіймав на попередньому місці служби, у луцькому батальйоні НГУ), а назавтра очолила весь сержантський корпус Нацгвардії! – пригадує старший прапорщик Тимошук.

Дмитро розумів, що в першу чергу слід створити ряд базових нормативно-правових документів. Наразі особисто старшим прапорщиком Тимошуком або за його активної участі розроблено Концепцію розвитку професійного сержантського та старшинського складу НГУ, підготовлено накази командувача НГУ «Про організацію роботи сержантського та старшинського складу НГУ», «Про створення ради сержантів» й інші установчі документи.

– Звісно, сам би я не впорався, і тому вдячний офіцерам Головного управління НГУ, які не відмовляють у допомозі з різних службових питань.

У своїй роботі головний старшина НГУ також звертається до закордонного досвіду розбудови та функціонування сержантського корпусу. Знання черпає з мережі Інтернет та матеріалів, привезених із закордонних відряджень офіцерами Головного управління НГУ, активно спілкується і з іноземними колегами. Причому, наприкінці листопада минулого року Дмитрові випала нагода особисто познайомитися із головним сержантом Земессардзе (дослівно – «Сторожа Землі»), добровільна збройна організація, що входить до складу Національних зброй-

них сил Латвійської Республіки. Це основа захисту сухопутної території країни і найчисельніша складова частина Національних ЗС Латвії, – Авт.) сержантом 1 класу Еріксом Ліфландсом.

Із захопленням старший прапорщик Тимошук розповідає про структуру сержантського корпусу Збройних сил США:

– Мені дуже подобається система відбору та кар'єрного зросту наших американських колег. Приміром, щоб претендувати на здобуття первинного сержантського звання, військовослужбовець має пройти 6 місяців курсу молодого бійця, потім прослужити не менше року (а частіше – двох) на солдатській посаді в бойовому підрозділі, і лише потім, за умови, що він себе зарекомендував з найкращого боку, головний сержант роти подає його кандидатуру на розгляд ради сержантів частини. Саме сержанти вирішують, чи достойний солдат приєднатися до їхньої спільноти. У разі позитивного рішення на кандидата чекає ще один шестимісячний курс навчання і лише потім він може розраховувати на підвищення. Аби претендувати на чергову «личку», військовослужбовець має прослужити ще не менше року у бойовому підрозділі. І знову рішення щодо його просування прийматимуть колеги.

Рада сержантів, на переканання старшого прапорщика Тимошука, відіграє ключову роль у функціонуванні і розвитку сержантського корпусу. Але донедавна в Національній гвардії України такого поняття навіть не існувало.

– У нас в частинах функціонували лише офіцерські та жіночі ради. Тож я звернувся із відповідною пропозицією до командування. Наказ командувача НГУ «Про внесення змін до методичних рекомендацій про створення громадських організацій в НГУ», побачив світ у вересні 2017 року. Цей документ дозволив командирам частин створювати у військових колективах ради сержантів. Вони виконуватимуть три основні функції: розгляд стану військової дисципліни, вирішення проблемних питань службового чи соціального-побутового характеру, а також кадрові призначення і просування кар'єрними сходами сержантського складу частини.

Звісно, такої юридичної сили і впливу як в Армії США, вітчизняні ради сержан-

тів поки що не мають. Їхні рішення носять рекомендаційний характер для командирів. Але у майбутньому, переконаний старший прапорщик Тимошук, цей колегіальний орган являтиме собою потужну силу і матиме широкі повноваження.

У своїй діяльності головний сержант НГУ звертається і до напрацювань колег зі Збройних Сил України. З ними, зокрема, з головним старшиною ЗСУ прапорщиком Олександром Косинським, у старшого прапорщика Тимошука склалася дружні робочі стосунки.

– Слід зазначити, що в ЗСУ сержантська реформа розпочалася майже десять років тому, а прапорщик Косинський очолює ціле управління по роботі з сержантським складом Генерального штабу ЗСУ, де служать дванадцять людей. В НГУ ж система, у якій сержант буде справжнім командиром для своїх підлеглих, а не просто «солдатом з личками», тільки народжується, – зазначає Дмитро.

Першопрохідцям завжди важко. Це повною мірою відчув старший прапорщик Тимошук. Приміром, дехто із гвардійців вважає, що реформа реформа, але навіщо ламати існуючу систему, якщо можна щось підправити в ній?

– Доводиться пояснювати, що поверхневі перетворення не здатні нічого змінити. Або будемо нову систему, або все залишиться так, як і було. Поки що вдається переконувати, – зізнається військовослужбовець.

Однією ж із найбільших проблем розбудови сержантського корпусу старший прапорщик Тимошук вважає недостатню мотивацію потенційних кандидатів на заміщення посад головних старшин. І насамперед матеріальної.

– У головного сержанта – чи то військової частини, чи територіального об'єднання, у порівнянні із звичайним купа обов'язків і велика відповідальність, а зі стимулів – лише перспектива підвищення у званні. Нинішній посадовий оклад і в мене, і в головних старшин територіальних управлінь відповідає окладу старшини роти. Ось люди і не горять бажанням брати участь у конкурсах на заміщення посад головних сержантів. Маю велике сподівання, що стан справ зміниться із вступом в дію Постанови Кабінету Міністрів України №704 «Про грошове забезпечення військовослуж-

бовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб». Відповідно до цього документу передбачається, що за деякими посадами тарифні розряди для осіб рядового та сержантського складу будуть встановлюватися керівниками державного рівня. Наприклад, у Збройних Силах планується що посадовий оклад головного старшини роти відповідатиме окладу заступника командира роти, і так далі – на всіх наступних рівнях.

Документ із подібними пропозиціями підготував і старший прапорщик Тимошук, наразі він перебуває на розгляді в Міністерстві внутрішніх справ. Тож попри наявні проблемні питання головний сержант Нацгвардії дивиться у майбутнє з оптимізмом.

– Я часто буваю у відрядженнях у різних військових частинах. Дуже приємно, що на місцях, в основному, позитивно ставляться до перетворень. Звісно, не обходиться і без певних непорозумінь. Приміром, побутує думка, що головний сержант підрозділу – це матеріально відповідальна особа на кшталт старшини роти. Насправді, ж згідно Концепції розвитку сержантського складу НГУ, головсержант не відповідатиме за жодне майно. Ці обов'язки покладаються на сержанта з матеріального забезпечення, який також підпорядковуватиметься головному старшині. Я не втомлююсь повторювати командирам, що головні сержанти, це насамперед їхні помічники у всьому, що стосується підготовки та діяльності молодших командирів підрозділу.

Серед багатьох завдань, які старший прапорщик Тимошук ставить перед собою у новому році, найпріоритетніших – два. Це вибори головних старшин з'єднань і частин та проведення у вересні загальних зборів головсержантів. Налаштовує на копійку працю він і щойно призначених головних старшин територіальних управлінь.

– Перше, що я сказав своїм новоспеченим колегам – готуйтесь до важкої роботи. Звісно, чим можу, тим допомогатиму, адже сам зацікавлений у їхніх успіхах, але саме їм доведеться розбудовувати сержантський корпус НГУ. Реформу розпочато, і наша справа – довести її до логічного кінця.

**Майор Олександр ЗАГОРОДНІЙ,
фото підполковника Олега ТІХОВА**

«СТАРИЙ ЛИСЕЦЬ». ДРУГЕ ЖИТТЯ ПОЛІГОНУ ПОДАРУВАЛА НАЦГВАРДІЯ

З метою якісної фахової підготовки особового складу в Національній гвардії України активно відновлюються навчальні центри, а подекуди навіть створюються нові навчальні центри та підрозділи.

Однією із таких частин є окремий батальйон забезпечення навчального процесу, дислокований поблизу села Старий Лисець Тисменицького району Івано-Франківської області. Кореспондент «СЧ» побував там під час перебування навчального збору із заступниками начальників територіальних управлінь та командирів військових частин НГУ, отримавши чудову нагоду ознайомитись із інфраструктурою об'єкта, його історією та сьогоденням.

Слід зазначити, що не так давно один із найбільших полігонів у Західній Україні (його територія має площу у 900 гектарів) належала Прикарпатському юридичному інституту Львівського державного університету внутрішніх справ. Щороку тут жили і навчалися близько півтори сотні першокурсників, приїжджали складати практичні заліки їх старші колеги. Проте у 2011 році в процесі реорганізації мережі вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ інститут було розформовано, а полігон невдовзі передано івано-франківській частині внутрішніх військ МВС України. У липні 2016 року було створено нинішній окремий батальйон забезпечення навчального процесу Національної гвардії України.

Наразі у навчальному центрі службу проходять близько 120 військовослужбовців. Підрозділ складається з управління та трьох взводів: комендантського, забезпечення навчального процесу та матеріально-технічного забезпечення. Більшість особового складу – строковики, проте агітаційні кампанії щодо залучення на службу потенційних контрактників активно проводяться у Івано-Франківську та прилеглих до полігону селах. Під час зустрічей із населенням, у більшості своїй, учнівською та студентською молоддю, офіцери розповідають про важливу роль, яку НГУ відіграє в охороні державної безпеки, зокрема, про службу у зоні АТО. До речі, майже всі офіцери та контрактники встигли уже двічі побувати на Донбасі, виконуючи різні службово-бойові завдання.

Заступник командира частини по роботі з особовим складом майор Ігор Муляр розповідає, що гвардійцям вдалося докласти зусиль, аби протягом нетривалого часу відремонтувати найосновніші будівлі, казарму та їдальню, обладнати стрільбище, автомобільний парк, спортивний майданчик. Нерідко на допомогу військовим приходять місцеве населення. Люди не раз виручали гвардійців, надаючи їм у користування важку техніку, а ті в свою чергу теж допомагають селянам чим можуть.

Найбільше гвардійці окремого батальйону гордяться своїм полігоном, де проводяться практичні стрільби не лише зі стрілецької зброї, а й з гранатометів чи озброєння бронетехніки. До речі, практичні заняття тут мають змогу проводити не тільки гвардійці, а й представники інших правоохоронних органів, і навіть школярі, які закріплюють на свіжому повітрі теоретичні знання, отримані на уроках із захисту Вітчизни.

У листопаді минулого року на території полігону розгорнулись більш масштабні навчання, якими супроводжувались щорічні навчальні збори із заступниками начальників територіальних управлінь, вищих навчальних закладів, Навчального центру, командирів військових частин та військових частин безпосереднього підпорядкування Національної гвардії України. Разом із офіцерами вдосконалити свої фахові знання, підбити підсумки виконання заходів бойової та спеціальної підготовки у 2017 році на збір прибули й головні старшини територіальних управлінь на чолі із головним старшиною НГУ старшим прапорщиком Дмитром Тимощуком.

23 листопада для проведення зборів все було готове. О 09.00 заступник командувача НГУ генерал-лейтенант Микола Балан привітав учасників збору та довів план проведення занять. Але перш ніж приступити до практичної частини заходу,

офіцери мали змогу ознайомитись з технікою, яка перебуває на балансі центру. У конференц-залі командир окремого батальйону розповів гостям про можливості навчального центру та окреслив основні напрямки розвитку інфраструктури частини.

На новозбудованому навчальному місці «Блокпост» пройшли показові заняття з обладнання місця несення служби та демонстрація дій військовослужбовців у разі спроби прориву блокпоста. Наступним навчальним місцем був об'єкт «Місто – село», де офіцерам та головним старшинам продемонстрували порядок перевірки транспорту, та розшуку осіб, підозрюваних у скоєнні злочину. На військовому стрільбищі учасникам збору розповіли про методику проведення бойових стрільб у складі підрозділу та на прикладі взводу оперативного призначення калінівського полку НГУ продемонстрували її практично. Поспостерігати за заняттями мали можливість і старшокласники загальноосвітньої школи села Старий Лисець.

Після нетривалої перерви учасники зборів відправились до навчальних класів, де ознайомились із роботою імітаційних тренажерів АК, СГД, РПГ, ПТРК та дізналися про методику їх використання під час занять та навчальних зборів.

За останні роки система бойової підготовки у Національній гвардії зазнала кардинальних змін. У нас почала функціонувати школа професійних інструкторів, було введено в дію модульну систему проведення занять, віднедавна запрацював інститут головних сержантів. Нацгвардія стрімко розвивається й щодня стає все міцнішою. Усі ці досягнення стали можливі завдяки зусиллям кожного з нас, – зазначив генерал-лейтенант Микола Балан.

Збір пройшов успішно. Тож можна сказати, що перший професійний іспит особовий склад окремого батальйону забезпечення навчального процесу НГУ склав на «відмінно». Проте зробити ще треба багато – в планах розвитку частини побудова інженерного та РХБЗ-містечок, майданчиків для тренування службових собак, автодрому із полігоном для водіння в екстремальних умовах, тактичного навчального поля, навчально-тренувального комплексу з вогневої підготовки, психологічної смуги перешкод.

Старший лейтенант Іван ПАЛЬОШКА, фото автора

138 МАЙБУТНІХ КОМАНДИРІВ ВІДДІЛЕНЬ НАВЧАЛИСЯ ЗА ОНОВЛЕНОЮ ПРОГРАМОЮ

Наприкінці минулого року у Навчальному центрі Національної гвардії України, дислокованому у місті Золочеві Львівської області, відбулась церемонія випуску кандидатів на посади командирів відділень, які пройшли базовий рівень підготовки. Сертифікати про закінчення тримісячного курсу навчання здобули 138 гвардійців. Зазначимо, що майбутніх командирів відділень вперше навчали за оновленою програмою підготовки.

Над її розробкою працювала група офіцерів управління бойової та спеціальної підготовки Головного управління НГУ. Впроваджено програму було у вересні 2017 року, а вже у листопаді відповідно до її вимог у Золочеві було підготовлено перших головних сержантів взводів. Головний старшина Нацгвардії старший прапорщик Дмитро Тимошук розповів, що при розробці навчальної програми було враховано досвід підготовки сержантів у Збройних Силах України та в арміях країн-членів НАТО. До того ж, стара програма підготовки командирів відділень у Навчальному центрі НГУ, вже давно потребувала оновлення.

Нагадаємо, що зміни у системі підготовки молодших командирів відбуваються і з урахуванням втілення у життя положень Концепції розвитку професійного сержантського та старшинського складу НГУ, яка набула чинності у липні минулого року. Цей документ передбачає, що сержанти беруть на себе основні навантаження щодо навчання та підготовки рядового складу, допомагають командирам підрозділів здійснювати всебічну підтримку своїх підлеглих з огляду на те, що вони краще розуміють потреби військовослужбовців зазначеної категорії.

Окрім цього, відтепер підготовка молодших командирів у Навчальному центрі передбачає чотири рівні. Базовий – для кандидатів на посади командирів відділень. Середній – для майбутніх головних сержантів взводів та рот. Кандидати на посади головних старшин батальйонів проходять курс підготовки підвищеного, а майбутні головні старшини полків, бригад та територіальних управлінь НГУ – вищого рівня.

Програма базового рівня, яку засвоювали новоспечені фахівці, передбачала чотири навчальні модулі. Спочатку бійці опанували курс лідерства, під час якого розвивали коман-

дирські навички та вміння бути прикладом для своїх підлеглих. Згодом розпочалися заняття із загальновійськової підготовки. Під керівництвом інструкторів Навчального центру НГУ та Центру підготовки «Патріот» гвардійці опанували тактику, військову топографію, медичну та військово-інженерну підготовку. Також практикувалися у стрільбі зі штатної зброї. Тобто, навчалися усьому тому, що згодом зможуть передати своїм підлеглим.

Програма третього модуля передбачала підготовку відповідно до специфіки службово-бойової діяльності підрозділів, де служитимуть гвардійці. Останнім етапом навчання був модуль методичної підготовки, під час якого бійці навчалися проводити заняття зі своїми підлеглими. Додамо, що наприкінці кожного з цих етапів на гвардійців чекали поточні заліки, за результатами яких вони допускалися або не допускалися до наступного модуля. Завершилось тримісячне навчання складанням випускних іспитів, що включали написання тестів, розроблених на основі вивченого матеріалу, та перевірки фізичної підготовки майбутніх сержантів.

Під час урочистої церемонії вручення сертифікатів начальника управління бойової та спеціальної підготовки Головного управління НГУ генерал-майор Олег Гарчу привітав випускників із завершенням навчання та побажав їм подальшого професійного розвитку. Зазначимо, що вже через рік проходження служби у якості командирів відділень ці гвардійці зможуть повернутися до Навчального центру НГУ для подальшого навчання з метою здобуття права бути призначеними на посади головних сержантів взводів та рот.

Старший лейтенант Олексій ПАВЛЮК,
фото капітана Андрія НЕКРАСОВА

СКІЛЬКИ МОТУЗОЧЦІ НЕ ВИТИСЬ...

ДОНЕЦЬКА ОБЛ. Останнім часом на блокпостах в зоні проведення АТО почастішали випадки затримання громадян України, які воювали, або активно співпрацювали з незаконними «ДНР» та «ЛНР». Як жартують гвардійці, мабуть настільки вже «корисні» бійці, що навіть із сепарів вигнали. Покидаючи окуповані території, колишні поспіаки терористів сподіваються, що їхні зло-

чини проти українського народу минуться і ніхто нічого не дізнається. Проте, як вже сказано було вище, кінець у мотузочки буде.

Так, під час служби на одному із блокпостів біля міста Вугледара офіцер криворізького з'єднання НГУ лейтенант Руслан Кітченко з підлеглими протягом лише одного тижня затримав двох підозрюваних у тероризмі. 2 січня близько 13.30 він разом зі старшим солдатом Романом Лазарем зупинив автомобіль «Хонда» сріблястого кольору. Перевіривши по інформаційно-пошуковій системі документи водія та пасажирів машини, військові правоохоронці встановили, що один із них, 32-річний житель Донецька, пов'язаний з незаконними збройними формуваннями «ДНР». Коли ж військовослужбовці спробували затримати чоловіка, він став голосно оборюватися, а потім почав чинити опір, але був швидко вгамований і переданий компетентним органам.

Не минуло й тижня, як лейтенант Кітченко вже разом із солдатом Володимиром Шутовим затримали ще одного підозрюваного у співпраці з «ДНР». Ним виявився 68-річний чоловік. За оперативною інформацією, пенсіонер, теж мешканець Донецька, міг бути коригувальником ворожого вогню. На відміну від попереднього затриманого, цей поводився спокійно і навіть не вступав у словесну суперечку. Чи то громадянину так «подобалося» життя в «ДНР», що замість «руського мира» він обрав українську в'язницю, чи то він насправді не причетний до злочинів – це належить встановити вугледарським поліцейським, яким гвардійці і передали підозрюваного.

Старший лейтенант Дмитро ЄРЬОМІН

МАЛО НЕ ВТОПИВСЯ

ЛУГАНСЬКА ОБЛ. Крики: «Рятуйте! Тону!» доносилися з боку заболоченої бережини з невеличким озерцем і потічком. Можливо, в іншій ситуації ці волювання про допомогу здалися б чийось недолугим жартом, адже вода там стоїть не дуже глибока, трохи вище поясу. Проте місцина знаходиться кількома метрами нижче гвардійського взводного опорного пункту в зоні проведення АТО поблизу села Михайлівка, що на Луганщині. Тому бійцям Слобожанського з'єднання НГУ, котрі охороняють ВОП, було не до сміху – надворі стояла темінь, адже події розгорталися 10 січня близько 18.00. І першою думкою гвардійців було – провокація!

Відчайдушні крики не припинялися і військовослужбовцям не залишалося нічого іншого як встановити їхню причину. Залишивши двох підлеглих охороняти об'єкт, старший ВОПу прапорщик Юрій Марченко з молодшим сержантом Олександром Прудніковим обережно спустились в низовину. Приблизившись, вони розгляділи переляканого громадянина років 45, який стояв по груди у воді. Побачивши військовослужбовців, бідолаха неабияк зрадів, перестав кричати і помітно повеселішав. Картина з одного боку виглядала кумедно, адже втопитися тут можна було лише за великого бажанья. Проте мулу у цій місцині виявилось більше, аніж води, і багно настільки засмоктало чоловіка, що самостійно він би не виборсався. До того ж, температура повітря була близько трьох градусів нижче нуля. Якби нещасний і не втопився, наслідки переохолодження точно б здоров'я не додали. Тож діяти потрібно було не гаючи часу.

Обережно, щоб самим не скласти компанію потопляючому, прапорщик Марченко та молодший сержант Прудніков ступали по більш-менш твердим ділянкам землі, доки не дісталися до чоловіка. Так же само обережно, хоч це і коштувало неабияких зусиль, вони витягли його на берег. У цей час на крики наспіли мешканці розташованого по су-

Прапорщик Юрій Марченко та молодший сержант Олександр Прудніков, які врятували громадянина від вірної загибелі

сідству сільського будинку. Селяни викликали «швидку» і принесли бідоласі, у якого зуб на зуб не потрапляв, ковдру. До приїзду медиків громадянин, котрий виявився місцевим жителем, не знав як і надякуватися своїм рятівникам. А от що він робив в таку темінь біля потічка, пояснити так і не встиг. Вочевидь, йшов додому, причому абсолютно тверезим, захотів перейти на інший берег, але підслизнувшись, упав у воду і опинився у пастці. Як згодом дізналися гвардійці, медики доставили врятованого додому і йому навіть пощастило не захворіти.

Майор Олександр ЗАГОРДНІЙ

ВП'ЯТЕ ЗА ГРАТИ

ХЕРСОН. Увечері напередодні Нового року автотролей херсонського батальйону НГУ у складі прапорщика Олексія Радіонова, старшого солдата Романа Жилки та водія солдата за контрактом Артема Прасолова ніс службу в районі Центрального ринку. Близько 21.20 на вулиці Потьомкінській їм назустріч, активно жестикулюючи, вибіг невідомий. Схвильованим голосом громадянин розповів гвардійцям, що кілька хвилин тому на зупинці громадського транспорту став свідком конфлікту між двома чоловіками. В якийсь момент один притиснув до себе свого опонента, вдарив його кілька разів ножом в спину, витягнув з кишені пораненого мобільний телефон та пішов геть.

За словами очевидця, злочинець покинув місце події неквапливо, тож цілком ймовірно, ще не встиг відійти далеко. Надавши закриваленому потерпілому першу медичну допомогу і попросивши свідка почекати на приїзд «швидкої», прапорщик Радіонов з підлеглими кинулися на пошуки злочинця. В якихось ста метрах від місця пригоди вони помітили чоловіка, за прикметами схожого на підозрюваного. Останній, побачивши патрульний автомобіль, одразу ж почав тікати. Начальник патруля разом із старшим солдатом Жилкою кинулися за ним.

Переслідування тривало недовго – солдат Прасолов автомобілем відрізав йому шлях до втечі. Застосувавши прийоми рукопашного бою, бійці затримали втікача і вилучили у нього мобільний телефон постраждалого. А ось знаряддя злочину при ньому вже не було – злочинець викинув його ще під час переслідування. Проте гвардійці це помітили і, доставивши затриманого до найближчого відділу поліції, повернулись на-

зад та доволі швидко відшукали викидний ніж з 25-сантиметровим лезом зі слідами крові.

На превеликий жаль, медикам так і не вдалося врятувати життя жертви пограбування. Два ножові удари виявилися фатальними і під ранок поранений 19-річний юнак помер, не приходячи до тями. Тож тепер 31-річний затриманий негідник ромської національності, який раніше вже чотири рази відбував покарання за грабежі та крадіжки, повернеться за ґрати вп'яте, і схоже, надовго.

Майор Олександр ЗАГОРДНІЙ

З НОЖАМИ – В СУДОВУ КАНЦЕЛЯРІЮ

ЛЬВІВ. Як відомо, не так давно до переліку завдань, які виконують військовослужбовці Національної гвардії України, додалося ще одне – охорона судових установ. Їх наразі під опікою гвардійців по всій країні 118. Зокрема, особовий склад Галицького з'єднання НГУ опікується сімома судовими інстанціями у Львові. До нової задачі галичани ставляться з відповідальністю, як і належить професіоналам. Про це свідчить випадок, який стався в Апеляційному суді Львівської області, вже на дев'ятий день несення служби.

Близько 16.40 до турнікету на вході, де несли службу начальник наряду старший солдат за контрактом Михайло Гарькавий та постовий солдат Михайло Стахов, підійшов 56-річний чоловік. Воїни знали в обличчя громадянина як постійного «клієнта» суду. Чоловік заробляє собі на хліб тим, що за винагороду від імені інших осіб подає різні скарги, апеляції та різну подібну юридичну документацію, яка зазвичай супроводжує судові процеси. Про-

те факт «знайомства» аж ніяк не звільняв його від обов'язкової перевірки документів та отримання дозволу на перебування в будівлі. Та замість того, аби на прохання старшого солдата Гарькавого пред'явити посвідчення, яке б встановлювало особу, громадянин доволі спритно як на свій вік прослизнув під турнікетом і побіг далі по коридору в глибину будівлі.

Швидко наздогнавши порушника, гвардійці затримали його і під час проведення огляду його речей виявили в сумці серед паперів... два кухонні ножі. Свою дивну поведінку громадянин пояснив тим, що звик безперешкодно заходити в будівлю і до того ж запізнювався в канцелярію. А ось навіщо йому в суді знадобилися ножі, він так і не відповів. Це вже доведеться встановлювати працівникам Личківського відділу поліції, слідчо-оперативній групі якого бійці передали затриманого.

Старший лейтенант Андрій ОГОРІЛКО

«ВЕРТЕП-ФЕСТ»: ВЕСЕЛО І БЕЗ ПРАВОПОРУШЕНЬ

ХАРКІВ. 13–14 січня в Харкові пройшов масштабний фестиваль під назвою «Вертеп-фест», який зібрав майже 50 колективів з 18 областей України. Виступи вертепних театрів, колядників та щедрувальників, концерти, фуд-корт, парад вертепів вулицями міста – понад семи тисячам харків'ян та гостям столиці Слобожанщини, які відвідали захід, було на що подивитися і де повеселитися!

Про громадську безпеку на фестивалі разом з працівниками Національної поліції подбали військовослужбовців харківських з'єднань Національної гвардії України. Завдяки злагодженим та професійним діям правоохоронців жоден прикрий випадок не зміг завадити учасникам і глядачам насолодитися «Вертеп-фестом».

Лейтенант Стас ЗАБОТНОВ, фото автора

МАЄТЕ ПРАВО: ЯК УЧАСНИКУ АТО СТАТИ ГОСПОДАРЕМ ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ

Вже понад три роки триває антитерористична операція на Донбасі, у якій взяли участь десятки тисяч українських військовослужбовців, зокрема, солдатів, сержантів та офіцерів Національної гвардії України. Одним із пріоритетних завдань держави наразі є соціальний захист учасників АТО. Важливе місце у цій діяльності посідає реалізація права на першочергове відведення земельних ділянок для індивідуального житлового будівництва, садівництва і городництва.

Позитивні зрушення у даному питанні спостерігаються на Харківщині. Органи державної влади сприяють реалізації права захисників Батьківщини на землю, адже вважають це соціальною стратегією на шляху повернення учасників АТО до мирного життя. Про механізми втілення цієї стратегії у життя розповідає начальник Головного управління Держгеокадастру у Харківській області Євген ОБЕРЕМОК.

– Євгене Анатолійовичу, з чого почалася реалізація прав учасників АТО на землю на Харківщині і яких результатів наразі досягнуто?

– Початком реалізації права на першочергове відведення земельних ділянок для учасників АТО слід вважати липень 2014 року, коли центральним апаратом тоді ще Держгеокадастру України було дано окреме доручення щодо невідкладної реалізації прав учасників АТО на землю. На той час не існувало законодавчої бази, яка б дозволила прирівняти учасників АТО до учасників бойових дій із відповідним набором пільг. Проте робота у цьому напрямку велась дуже активно, не в останню чергу, завдяки особистій ініціативі тодішнього голови Держгеокадастру Максима Мартинюка. 19 серпня 2015 року світ побачило розпорядження Кабінету Міністрів України від № 898-р «Питання забезпечення учасників антитерористичної операції та сімей загиблих учасників антитерористичної операції земельними ділянками».

На сьогодні Головним управлінням Держгеокадастру в Харківській області учасникам АТО надано 7487 дозволів на розробку документації із землеустрою, на загальну площу 9231,8664 га. Підписано 6176 наказів про затвердження документації із землеустрою та передачу у власність 6177 земельних ділянок загальною площею 7472,9672 га. З них: 2370 земельних ділянок для ведення са-

дівництва площею 277,5755 га та 3807 земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства площею 7195,3917 га.

– Які нормативно-правові акти регламентують реалізацію прав учасників АТО на землю?

– Правове поле для реалізації першочергових прав учасників АТО на землю нині більш досконале, ніж на ранніх етапах діяльності відомства в цьому напрямку.

Основними нормативними актами, якими ми керуємось під час реалізації прав учасників АТО на землю, є: Земельний кодекс України, Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», Постанова Кабінету Міністрів України № 413 «Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України і брали безпосередню участь в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення» від 20 серпня 2014 року, № 740 «Про затвердження Порядку надання статусу особи, на яку поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», деяким категоріям осіб» від 23 вересня 2015 року і вищезазначене розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 року.

– Опишіть, будь-ласка, основні етапи процедури приватизації земельної ділянки.

– Перш за все, хочу наголосити, що згідно з частинами 1, 3 та 4 статті 116 Земельного кодексу України, громадяни набувають права комунальної власності за рішенням органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування в межах їх повноважень, визначених цим Кодексом або за результатами аукціону. Безоплатна передача земельних ділянок у власність громадян провадиться у разі одержання ділянок із земель державної і комунальної власності в межах норм безоплатної приватизації, визначених Кодексом.

Передача земельних ділянок безоплатно у власність громадян провадиться один раз по кожному виду використання. Так, передача земельних ділянок у власність громадянам у межах норм безоплатної приватизації для ведення садівництва та для ведення особистого селянського господарства здійснюється територіальними органами Держгеокадастру в областях (частина 4 статті 122 ЗКУ) в розмірах не більше 0,12 га та 2,0 га відповідно (пункти «б» та «в» частини 1 статті 121 ЗКУ).

Процедура приватизації передбачає наступні етапи: надання дозволу на розробку землепорядної документації (статті 26-28 Закону України «Про землеустрій»), погодження землепорядної документації (статті 186, 186-1 ЗКУ), експертиза землепорядної документації (є обов'язковою у разі, якщо земельна ділянка відноситься до особливо цінних

земель відповідно до вимог статті 9 Закону України «Про державну експертизу земельпорядної документації»), реєстрація земельної ділянки в Державному земельному кадастрі (стаття 21, 24 Закону України «Про Державний земельний кадастр», пункти 107-112 Порядку ведення Державного земельного кадастру, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17.10.2012 № 1051), затвердження земельпорядної документації та передача земельної ділянки у власність (частина 9 статті 118 ЗКУ), реєстрація права власності на земельну ділянку (статті 125, 126 ЗКУ).

– Що, на вашу думку, активно вплинуло на формування системної роботи в сфері реалізації прав учасників АТО на землю в Харківській області?

– Гадаю, нам вдалося ефективно об'єднати зусилля Харківської обласної державної адміністрації, Головного управління Держгеокадастру у Харківській області та громадських об'єднань учасників АТО. На виконання Указу Президента України від 18 березня 2015 року № 150/2015 «Про додаткові заходи щодо соціального захисту учасників антитерористичної операції» було утворено Харківський обласний центр допомоги учасникам антитерористичної операції до складу якого увійшов і представник Головного управління Держгеокадастру.

Відповідні посадові особи регулярно зустрічаються з учасниками АТО і членами сімей загиблих військових. В рамках роботи Харківського обласного центру допомоги учасникам АТО та проекту «Родинне коло Харківщини» ветеранам АТО та їх рідним надається широка правова допомога.

До речі, на даний час члени сімей загиблих учасників АТО отримали у власність 87 земельних ділянок: 29 – під садівництво і 58 – для особистого селянського господарства.

– Наскільки активно взаємодіє Головне управління Держгеокадастру у Харківській області з Харківським обласним центром допомоги учасникам АТО?

– З початку роботи Центру юрист Головного управління Держгеокадастру у Харківській області спільно з кризовими психологами-волонтерами та працівниками сфери соціального захисту відвідав кілька військових частин Збройних Сил України Харківського гарнізону та оперативну бригаду Національної гвардії України. В ході зустрічей із військовослужбовцями було проведено юридичні консультації щодо реалізації їх прав на землю, обговорено пропозиції щодо створення садівничих товариств учасників АТО. Між іншим, таких товариств на Харківщині налічується вже 17! Вони являють собою яскравий приклад поєднання місць відпочинку і самозайнятості учасників АТО, де успішно відбувається їх адаптація до мирного життя.

– Чи можливе виділення земельних ділянок шляхом безоплатної приватизації у вже створених, наприклад, за часів СРСР, садівничих товариствах?

– Абсолютно можливе, і чинне земельне законодавство не забороняє таких шляхів реалізації права на першочергове відведення земельних ділянок для садівництва. Спочатку учасник АТО повинен стати членом садового товариства, де є вільні земельні ділянки, і відносно якого складено державний акт на право постійного користування всім земельним масивом товариства. Зазначу, що Головним управлінням Держгеокадастру у Харківській області було видано накази на розробку документації із землеустрою щодо відведення 96 земельних ділянок у садовому товаристві, розташованому на території Есхарівської селищної ради Чугуївського райо-

ну та 105 земельних ділянок в садовому товаристві, розташованому на території Пересічанської селищної ради у Дергачівському районі.

– Як відомо, наразі в Україні тривають реформи, пов'язані, зокрема, із децентралізацією влади. Цей процес не омине і сферу землекористування. В червні минулого року Кабінетом Міністрів України було прийнято Постанову № 413 «Деякі питання удосконалення управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними». Цим документом було затверджено Стратегію удосконалення механізму управління в сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності та розпорядження ними. В чому полягає ця Стратегія і як вона вплинула на подальшу роботу Держгеокадастру?

– Метою Стратегії є створення сучасної, прозорої і дієвої системи управління у сфері використання та охорони земель сільськогосподарського призначення державної власності.

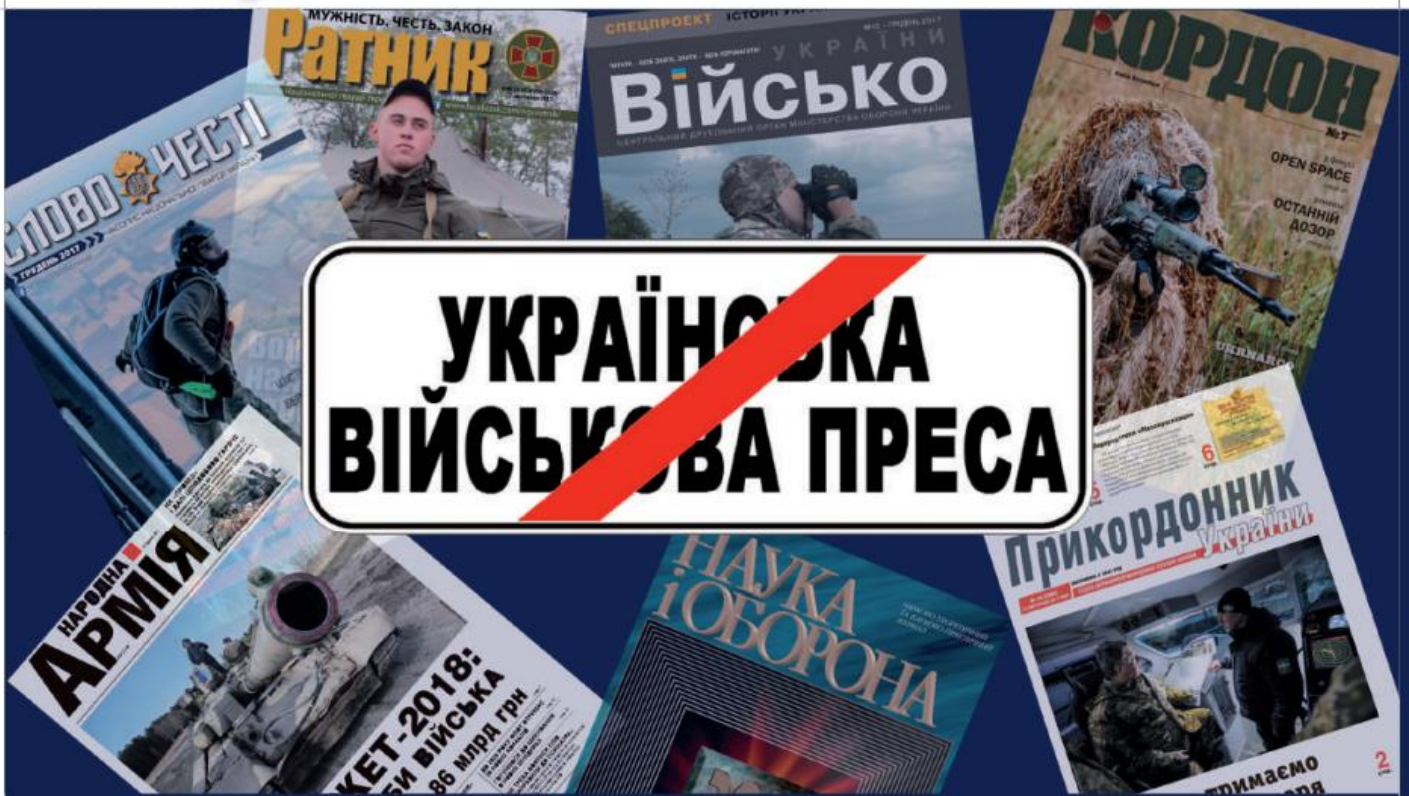
Передбачається, що Держгеокадастр та його територіальні органи під час передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у власність в межах норм безоплатної приватизації повинні формувати перелік земельних ділянок та визначати площу земельних ділянок, яка передається в межах норм безоплатної приватизації на території відповідної області, за такою формулою: $S_{\text{бн}} = S_{\text{зк}} \times 0,25$, де $S_{\text{бн}}$ – площа земельних ділянок, яку пропонується передати безоплатно у власність на території відповідної області; $S_{\text{зк}}$ – площа земельних ділянок, право оренди на яку було продано на аукціоні на території відповідної області у кварталі, що передував поточному кварталі.

При цьому, Стратегія передбачає надавати дозволи на розроблення документації із землеустрою та передавати земельні ділянки сільськогосподарського призначення державної власності у приватну власність в межах норм безоплатної приватизації відповідно до зазначених переліків, насамперед учасникам антитерористичної операції.

Після проведення відповідних розрахунків, Головним управлінням Держгеокадастру у Харківській області в червні минулого року було надано 224 дозволи на розробку проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок для учасників АТО, а в жовтні – іще 49 дозволів.

Впевнений, що реалізація законних прав учасників АТО на землю і надалі залишатиметься важливим пріоритетом держави.

*Розмову вів підполковник
Дмитро ОБРАЗЦОВ*

«РОЗФОРМУВАТИ НЕ МОЖНА РЕФОРМУВАТИ», АБО ЧИ ПОТРІБНА УКРАЇНІ ВІЙСЬКОВА ПРЕСА?

15 червня 2017 року відбулася подія, яка фактично означає негативну відповідь на запитання: «Чи потрібні Україні військові періодичні видання?».

Того дня на Донеччині, у місті Краматорську, пройшло засідання Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики, на якому обговорювалися «невідкладні дії, спрямовані на виправлення ситуації з інформаційною безпекою в Донецькій та Луганській областях» (повний відеозапис заходу розміщено на YouTube). Хоч як парадоксально це звучить, народні депутати — члени зазначеного Комітету — визнали вагому роль друкованих засобів інформації у неоголошеній війні на Сході України і водночас — винесли їм смертний вирок, щоправда, відтермінувавши «страту» для ЗМІ Міністерства оборони на час антитерористичної операції.

**«БОЙОВІ ЛИСТКИ»
ПОТРІБНІ, АЛЕ..**

Досвід протидії «гібридній» агресії з боку сусідньої держави, що супроводжується елементами інформаційної та психологічної війни, довів корисність та ефективність однієї з найдавніших форм комунікації з особовим складом військових формувань – випуску відомчих періодичних друкованих видань. Друковане слово у «солдатській газеті» залишається актуальним навіть у епоху телебачення, Інтернету і соціальних мереж, тож не випадково у більшості з'єднань Збройних Сил України започаткували видання власних багатотиражних газет. Зазвичай подібна преса видається на кошти волонтерів, у форматі інформаційних бюлетенів, без відповідного технічного забезпечення та штату кваліфікованих військових журналістів (тобто, силами офіцерів бригадних прес-служб) і без передбаченої Законом державної реєстрації (тобто, фактично ці видання існують поза правовим полем). Зрозуміло, що верстка та зміст зазначених газет часто далекі від ідеалу, проте оперативність та близькість до читачів забезпечує бригадним «багатотиражкам» неабияку популярність.

Під час засідання у Краматорську народній обранці, які опікуються свободою слова та інформаційною політикою, здається, вперше звернули увагу на цей феномен, і оцінили його досить схвально. Зокрема, голова Комітету народний депутат України Вікторія Сюмар хоча й охарактеризувала ці видання як «бойові листки», проте пообіцяла сприяти виділенню бюджетних коштів на їхній друк на 2018 рік, зазначивши, що у районі АТО «преси сьогодні не вистачає...».

Згадала у своїй промові пані Сюмар і про центральний друкований орган Мініборони України: **«Комітет розробив, а Верховна Рада ухвалила законопроект про те, що «Народна армія» лишається до завершення АТО потужним виданням для всієї армії...»**. Але, по-перше, насправді тижневик «Народна армія», який видається на 24 сторінках формату А-3 тиражем 30 тисяч примірників (без урахування спецвипусків, що розповсюджуються у районі АТО безкоштовно) у згаданому законопроекті не фігурує – нормативний документ, про який йшлося, передбачає не ЗБЕРЕЖЕННЯ саме цієї газети, а ПРАВО НА СТВОРЕННЯ друкованих ЗМІ, надане Мініборони та військово-цивільним адміністраціям (докладніше про це – трохи нижче). По друге, як слід розуміти фразу «лишається до завершення АТО...»? Вочевидь, так, що після закінчення війни на українському Сході власна газета Мініборони стане ... непотрібною?

А судячи з того, що під час засідання йшлося виключно про пресу Збройних Сил і жодним чином не згадувалися періодичні видання Національної гвардії України та інших силових структур, подальшому існуванню останніх законодавці винесли вирок без жодних відтермінувань – наголосимо, в умовах «гібридній» війни!

**«РОЗДЕРЖАВЛЕННЯ»
– ЧИТАЙ:**

«РОЗФОРМУВАННЯ»

Нагадаємо, що 1 січня 2016 року набрав чинності Закон України «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації» від 24 грудня 2015 року № 917-VIII, який отримав серед медійників неофіційну назву «Закон про «роздержавлення» преси», відповідно – 1 січня 2017 року закінчився термін першого етапу реформування друкованих ЗМІ, на другий етап відведено ще два роки.

Суть реформування полягає у «роздержавленні» друкованих ЗМІ, тобто, у позбавленні органів державної влади, інших державних органів та органів місцевого самоврядування права засновувати друковані ЗМІ (шляхом внесення поправки до Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні»). Крім того, зазначені органи до закінчення другого етапу реформування повинні вийти із складу засновників (співзасновників) державних і комунальних газет і журналів, які у подальшому мають бути або перетворені членами трудового колективу редакції у суб'єкт господарювання із збереженням назви, цільового призначення, мови видання і тематичної спрямованості друкованого ЗМІ, або перетворені в офіційні друковані видання (які публікують виключно нормативні акти).

Зазначений механізм «роздержавлення» для державного або комунального ЗМІ зводиться до перереєстрації, під час якої засновником, наприклад, міської газети стане трудовий колектив редакції (або утворене ним підприємство), що нібито гарантуватиме у місті демократію, свободу слова і відсутність впливу мерії на редакційну політику видання.

Варто наголосити, що відповідно до ст. 11 Закону України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», **«Друкований засіб масової інформації може видаватися після його державної реєстрації. Державній реєстрації підлягають всі друковані засоби масової інформації, що видаються на території України, незалежно від сфери розповсюдження, тиражу і способу його виготовлення»**. Стаття 1 цього ж Закону трактує поняття «Друковані засоби масової інформації (преса) в Україні» як **«періодичні і такі, що продовжуються, видання, які виходять під постійною назвою, з періодичністю один і більше номерів (випусків) протягом року на підставі свідоцтва про державну реєстрацію»**.

Отже, «Закон про «роздержавлення» преси» вступив в силу – проте вже невдовзі після цього, як досить часто трапляється у роботі наших народних обранців, постало питання про внесення до цього нормативного акту змін, що стосувалися військових друкованих ЗМІ – газет та журналів, засновниками яких є Мініборони та інші «силовики». Можливо, під куполом Верховної

Ради України просто не знали про існування видань Мініборони – газети «Народна армія» та журналу «Військо України», друкованих ЗМІ Головного управління Національної гвардії України – газети «Ратник» і журналу «Слово честі», видань Адміністрації Державної прикордонної служби України – газети «Прикордонник України» та журналу «Кордон» (крім того, також існують менш відомі, проте офіційно зареєстровані друковані видання, наприклад, науковий журнал Національної академії НГУ «Честь і Закон») – і про те, що у порядку, передбаченому «Законом про «роздержавлення» преси», реформувати їх просто неможливо?

Справа в тому, що редакції друкованих ЗМІ, засновниками яких є силові структури, укомплектовані переважно військовослужбовцями, які за своїм статусом не можуть утворювати «трудова колективи», обирати головного редактора і т.д. Тому за рік, коли 1 січня 2019-го свідоцтва про державну реєстрацію існуючих військових друкованих ЗМІ втрачатимуть чинність, наявні редакційні колективи, вочевидь, підлягатимуть розформуванню і на журналістів у погонах очікуватиме звільнення або служба на інших посадах. Причому хто і у якому статусі прийде на зміну нинішнім редакціям військових газет та журналів – невідомо й досі.

**ВІЙСЬКОВА ПРЕСА –
ТІЛЬКИ ДЛЯ ЗСУ І ТІЛЬКИ
ДО ЗАКІНЧЕННЯ АТО**

Спробу виправити ситуацію зробив колишній військовий журналіст, народний депутат України Д.Б. Тимчук, який 13 квітня 2016 року разом із народними депутатами України С.В. Висоцьким, І.Ю. Вінником, П.В. Дзюбликом, А.А. Тетеруком зареєстрував у Верховній Раді України законопроект №4412, що передбачав внесення до «Закону про «роздержавлення» преси» уточнення про те, що його дія не поширюється на відомчі видання силових структур і редакції, засновниками (співзасновниками) яких є Мініборони, Нацгвардія, Держприкордонслужба України.

Проте після обговорення у Комітеті ВРУ з питань свободи слова та інформаційної політики до подальшого розгляду було рекомендовано прийняти за основу інший проект Закону України – №5008 від 20 липня 2016 року «Про внесення змін до деяких законів України (щодо створення друкованих засобів масової інформації Міністерством оборони України та військово-цивільними адміністраціями на час проведення антитерористичної операції)», автором якого є голова зазначеного комітету народний депутат України В.П. Сюмар. 1 листопада 2016 року Верховна Рада прийняла цей законопроект у першому читанні, а 18 травня 2017-го – його було прийнято «в цілому».

Суть змін, внесених до законів України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» та «Про реформування державних і комунальних друкованих засобів масової інформації»:

1. Міноборони України та військово-цивільним адміністраціям надано право створювати друковані ЗМІ – «на час проведення антитерористичної операції».

2. До складу редакційної колегії ЗМІ МОУ та ВЦА, заснованого на час проведення АТО, «повинні входити представники Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України, пропорційно прес-офіцери прес-центру штабу антитерористичної операції, журналісти, які працюють у районі проведення антитерористичної операції і висвітлюють військову тематику, а також представники громадських об'єднань та асоціацій».

3. Після закінчення антитерористичної операції, друкований засіб масової інформації, заснований Міноборони та ВЦА на час проведення АТО, протягом трьох місяців підлягає реформуванню відповідно до «Закону про «роздержавлення» преси».

Отже, законодавець досить чітко дав зрозуміти, що після закінчення АТО на армійську пресу також чекатиме «роздержавлення». Ще гірше склалася ситуація щодо відомчих друкованих ЗМІ Національної гвардії та Державної прикордонної служби України, існування яких народними депутатами було просто проігноровано – а отже, ці силові структури з 1 січня 2019 року будуть позбавлені важливих інструментів внутрішньої комунікації, які підлягатимуть реформуванню – вочевидь, «шляхом розформування».

До речі, не згадуються НГУ та прикордонники (а також МВС України, якому вони підпорядковані) і у Доктрині інформаційної безпеки, введеної в дію Указом Президента України від 25 лютого 2017 року №47/2017. Водночас у цій Доктрині на Міністерство оборони України покладено низку обов'язків, зокрема, «організувати і забезпечувати:

- зв'язки з українськими та іноземними засобами масової інформації щодо висвітлення ситуації в районі проведення антитерористичної операції в Донецькій та Луганській областях;
- протидію спеціальним інформаційним операціям, спрямованим проти Збройних Сил України та інших військових формувань;
- супроводження інформаційними засобами виконання завдань оборони України;
- донесення достовірної інформації до військовослужбовців Збройних Сил України, інших військових формувань, зокрема через засоби масової інформації Збройних Сил України».

Чому розробники Доктрини відвели саме Міноборони роль такого собі монополіста у справі «донесення достовірної інформації» до ВСІХ українських військовослужбовців – питання риторичне, як і те, чому двом силовим структурам фактично відмовлено у праві бути присутніми у інформаційному просторі.

Підсумуємо: члени Комітету ВРУ з питань свободи слова та інформаційної політики виявили явну непослідовність, висловлюючи компліменти на адресу багатотиражних «бойових листків» бригад ЗСУ, і водночас – поставивши на межу знищення кілька набагато професійніших відомчих періодичних видань. Саме знищення, адже процес «роздержавлення» преси, непродумано застосований щодо редакцій газет і журналів українських Нацгвардії та Держприкордонслужби, означає їхнє розформування вже до кінця 2018 року. Невизначеною залишається і подальша доля видань Міноборони, які також підлягатимуть реформуванню за три місяці після офіційного завершення АТО. Все це означає руйнацію наявної системи відомчих друкованих ЗМІ, суттєву шкоду професійній школі підготовки військових газетарів та відтік молодих кадрів, які наразі втрачають перспективи подальшої служби у редакціях і можливості творчого розвитку. Можна прогнозувати і суттєві проблеми у системі роботи з особовим складом військових формувань, морально-психологічному забезпеченні бойових дій та повсякденної службової діяльності.

Утім, попереду ще рік, протягом якого у формулі: «Розформувати не можна реформувати» доведеться поставити кому...

Підполковник Сергій КОВАЛЕНКО

ДО РЕЧІ

«Закон про «роздержавлення» преси», розроблений і прийнятий на підставі «вимог Європи» щодо, цитуємо, «покращення умов функціонування плюралістичної демократії», «створення рівних умов діяльності для всіх ЗМІ» може стати тими самими благами намірами, які служать бруківкою для дороги якщо не пекла, то до серйозних проблем. Адже друковані ЗМІ силових структур чомусь розглядалися законодавцями нарівні зі звичайними цивільними виданнями певного міста, району, області, не враховано і контекст неоголошеної війни на Сході.

Посилання на «вимоги Європи» виглядають щонайменше дивними на тлі досвіду трьох військових формувань, які до речі, є засновниками Міжнародної асоціації сил жандармерії та поліції у статусі військової установи (FIEP) – варто нагадати, що 16 жовтня 2017 року, під час саміту FIEP, який пройшов у Йорданському місті Аммані, Національній гвардії України надано статус повноправного члена цієї поважної міжнарод-

ної професійної асоціації. Виявляється, партнери НГУ – європейські жандармські формування – мають власні, високопрофесійні друковані засоби масової інформації, що видаються великим тиражем, мають багаторічну історію і благополучно існують – відповідно до національного законодавства та на тлі розвитку електронних ЗМІ та Інтернету.

Наприклад, Національна жандармерія Французької Республіки видає інформаційний журнал «Gend'info» (штат редакції укомплектований військовослужбовцями, переважно – у званнях унтер-офіцерів, у жовтні 2017 року вийшов 400-й номер видання). Ще одним виданням французької Жандармерії є науково-методичний щоквартальний журнал «Revue de la gendarmerie nationale» (у жовтні 2017 року видано 287-й номер).

Нещодавно редакція інформаційного журналу Жандармерії Франції випустила 400-й номер «Gend'info». Чи доживе до такого ювілею «Слово честі» – питання до вітчизняних народних обранців

Ілюстрований журнал Військ карабінерів Італії «Il Carabiniere» заснований у 1872 і є одним із «старожилів» ринку друкованих ЗМІ країни

Наприклад, Національна жандармерія Французької Республіки видає інформаційний журнал «Gend'info» (штат редакції укомплектований військовослужбовцями, переважно – у званнях унтер-офіцерів, у жовтні 2017 року вийшов 400-й номер видання). Ще одним виданням французької Жандармерії є науково-методичний щоквартальний журнал «Revue de la gendarmerie nationale» (у жовтні 2017 року видано 287-й номер).

Офіційне видання Цивільної гвардії Королівства Іспанії «Guardia Civil» вперше побачило світ у 1944 році. Воно пережило і режим диктатора Франко, і перехід до конституційної монархії, проте ніхто і ніколи не намагався його «роздержавити»

18

СЛОВО ЧЕСТІ

 www.facebook.com/slovochesti

КВІТЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

ТРАВЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

ЧЕРВЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

фото старшого лейтенанта Олексія ПАВЛЮКА

СЛОВО ЧЕСТІ

www.facebook.com/slovochesti

ЛИПЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

СЕРПЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

ВЕРЕСЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

ДОВЕДИ! СТ НАЦІОНАЛЬНОЇ Г

КАЖЕШ, ЩО ЛЮБИШ БАТЬКІВЩИНУ?

18

ЖОВТЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ЛИСТОПАД

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

ГРУДЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

АНЬ ВОЇНОМ ВАРДІЇ УКРАЇНИ!

СІЧЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

ЛЮТИЙ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28				

БЕРЕЗЕНЬ

Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота	Неділя
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

20

НАЦІОНАЛЬНА ГВАРДІЯ УКРАЇНИ – ВИБІР ПАТРІОТІВ

ІНОЗЕМНУ МОВУ МАЙБУТНІМ ОФІЦЕРАМ ВИКЛАДАВ ФІЛОЛОГ ІЗ ФРАНЦІЇ

Уже не перший рік курсантам і студентам Національної академії НГУ, які вивчають французьку мову, щастить мати за наставників викладачів із самої Франції. Цьогоріч до Харкова на два місяці завітав Ролан Крема, філолог і волонтер із муніципалітету Монпельє, що на півдні країни.

Ролан Крема є членом організації AGIR – асоціації фахівців, готових викладати французьку мову чи надавати різні консультативні послуги в різних країнах світу. Майже все своє життя він присвятив науці, але з виходом на пенсію не залишив улюбленої справи. До волонтерської організації приєднався через те, що прагнув активної діяльності, яка, до того ж, дозволить приносити людям користь. Застати пана Крема вдома практично неможливо – він постійно в русі, подорожує, викладає французьку мову для іноземців різних куточків світу.

До Харкова пан Крема прибув на початку жовтня минулого року і одразу ж приступив до роботи. Курсанти і студенти гуманітарного факультету Національної академії НГУ нового викладача зустріли із цікавістю. Тим більше, що до організації занять іноземний гість підходив креативно, використовував мультимедійне обладнання, та й просто цікаво розповідав про життя у Франції, культуру та звичаї свого народу. Він регулярно проводив семінари, під час яких відбувалось обговорення та порівняння життя та освіти молоді різних країн. Також Ролан Крема навчав гвардійців ділової французької мови, зокрема, як скласти листи та інші документи.

Словом, іноземний фахівець зосереджував увагу на всебічному розвитку та обізнаності своїх підопічних із різних питань. Він також ділився своїм педагогічним досвідом із викладачами Академії, сприяв удосконаленню їхньої мовної підготовки.

Як зазначив Ролан Крема, його заняття були спрямовані на оновлення та покращення знань з лексикології, граматики та військової термінології. Він зауважив, що і курсанти, і студенти виявляли велике бажання навчатися, утім, і сам викладач почерпнув для себе багато корисного.

– Як фахівець я цікавлюсь методиками викладання в навчальних закладах інших країн. Тобто, один з мотивів мого перебування в Україні – професійний саморозвиток. Мені цікаво спостерігати за процесом навчання ваших слухачів, як вони сприймають та розуміють нову інформацію. Для мене як викладача це дуже важливо, – поділився своїми враженнями пан Крема.

Іноземний гість також розповів, що разом із дружиною, яка також відправилась із ним

до Харкова, він відвідав чимало визначних місць, побував на виставках та у музеях. Подружжю Крема дуже сподобалась Україна, тож вони сподіваються відвідати її ще не один раз.

*Курсант Вікторія НАЗАРКО,
фото лейтенанта
Вікторії ПУДРОВСКОЇ*

МАРШРУТОМ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Наприкінці осені минулого року в Національній гвардії України стартувала благодійна акція «Гвардійська родина – тобі, Україно!». Протягом місяця військовослужбовці та їхні сім'ї готували подарунки для дітей, котрі мешкають у зоні проведення АТО. Книжки, солодощі, засоби гігієни, іграшки, одяг, канцелярське приладдя – загалом вдалося зібрати понад 15 тонн гуманітарного вантажу. Аби особисто передати його маленьким мешканцям Донбасу, напередодні дня святого Миколая на Схід країни поїхали дві групи офіцерів Іміджево-видавничого центру НГУ. З однією з них відправився і кореспондент нашого видання, якому на власні очі вдалося пересвідчитися, настільки важливою і потрібною виявилася ця благородна місія.

Перш ніж вирушити «маршрутом святого Миколая», необхідно було розробити «дорожню карту» акції – визначитися з населеними пунктами, в яких розташовуються навчальні і виховні заклади, врахувати кількість дітей різного віку в кожному із них. Саме з цією метою керівник групи – начальник відділу інформаційної підтримки ІВЦ НГУ полковник Віктор Голумбівський по прибуттю до Слов'янська завітав до Департаменту освіти і науки Донецької облдержадміністрації. Після зустрічі з його директором Надією Оксенчук, в роботу гвардійської гуманітарної місії було внесено певні корективи.

– Усі наші дитбудинки та інтернати перебувають під постійною опікою держави та різних благодійних фондів, у тому числі, й міжнародних. А ось про діток, навіть із повних сімей, що проживають в безпосередній близькості до зони конфлікту, дбають лише їхні рідні. Тож раду в першу чергу відвідати навчальні заклади населених пунктів, що постійно потерпають від бойових дій. Дуже важливо, щоб малюки розуміли: Україна про них не забуває, – зауважила Надія Володимирівна.

Першою на шляху «маршруту святого Миколая» стала загальноосвітня школа-інтернат у місті Бахмуті. Варто зазначити, що офіцери привезли не лише подарунки, а й справжнісінького «посланця святого Миколая» в костюмі козака-запорожця, який роздавав дітям пакуночки із солодощами. З цією роллю впродовж усіх десяти днів, а саме стільки тривала гуманітарна місія на Донбасі, чудово справлявся офіцер слов'янського полку Національної гвардії України капітан Володимир Павлов.

Наступним населеним пунктом, де приймали гвардійців, стало місто Костянтинівка. Посмішки не сходили з облич малечі впродовж всього їхнього візиту. Автору цих рядків запам'ятався

один хлопчик років дев'яти. Отримавши пакунок з льодяниками, він дістав кілька цукерок, а інші, дбайливо згорнувши, притиснув до себе зі словами: «А це я мамі віднесу, у неї горло болить!». На прощання школярі зворушливо виконали колядку «Ой, хто, хто Миколая любить!», яку вони спеціально вивчили до приїзду відвідувачів.

Гвардійці виявились першими військовослужбовцями, які переступили поріг Торецької школи-інтернату, і тим радіснішою була зустріч. Дітлашня до останньої хвилини не хотіла відпускати своїх гостей. Хтось лише мовчки сором'язливо посміхався людям у формі, а хтось, не стримуючи почуттів, простягав рученята щоб привітатися особисто.

– Ми щиро вдячні за подарунки і завжди раді нашим воїнам! – зазначила на прощання директор школи Ольга Ганзюк.

Наступного дня група відвідала дітей-інвалідів у містах Покровську і Мирнограді та доставила гуманітарну допомогу до мирноградського Центру допомоги дітям «Отчий дім».

Важко передати словами атмосферу, яка панувала того дня в покровському центрі соціальної реабілітації дітей-інвалідів «Милосердя». Поява гостей в одностроях, подарунки, «посланець Миколая» – все це стало для дітлахів справжнім святом.

– Безумовно такі акції дуже потрібні дітям, які за медичними показниками не можуть відвідувати звичайні дитсадки та школи. Вони в нас дуже хороші і чемні, бачте як віталися з вами і дякували за подарунки святому Миколаю? – зазначила з посмішкою директор центру «Милосердя» Оксана Поталчук. – Наші вихованці постійно спілкуються з обмеженим колом дорослих – у себе в сім'ях, або ж з вихователями. А знайомство з різними людьми – це один зі способів соціальної адаптації, яка дуже потрібна цим вже з

народження обділеним діткам. Може-те лише уявити, якою подією для них став візит військових, котрих до цього вони бачили лише по телевізору!

Не менш раді були гвардійцям і в Центрі допомоги дітям «Отчий дім», де постійно мешкає 40 сиріт, напівсиріт та дітей з неблагополучних родин. За словами директора центру Олексія Когана, який, власне, і заснував його двадцять років тому, вони раді будь-яким гостинцям – від продуктів харчування до одягу. Адже «Отчий дім» функціонує без підтримки держави як благодійна організація, а вся допомога надходить від небайдужих людей.

Із Покровська невеличка гвардійська колона вирушила до сусіднього Мирнограда.

– Ой, це все нам?! Так багато! Дякуємо! – не переставала дивуватися директор місцевого центру соціальної адаптації дітей-інвалідів Марина Луц, а відвідувачі, розвантажуючи службовий «ГАЗ», все носили і носили пакунки, ящики і коробки.

Як з'ясувалося згодом, тут гвардійці теж стали першими військовими гостями.

– Близько 80% наших підопічних з неблагополучних сімей, де їх рідко коли балують іграшками чи солодощами. Тому нині ви їм зробили справжній подарунок до свят. Щиро вам дякуємо!

В цей час дітлашня, отримавши заповідні цукерки та іграшки, горнулася до «козака». Кожен хотів обійняти і бути обійнятим, аби бодай ще на хвилину довше відчутти того, чого так не вистачає в їхньому житті – душевного тепла і турботи.

Не забули військовослужбовці і про багатодітні родини вимушених переселенців з окупованих територій Донецької та Луганської областей, які нині мешкають в Слов'янську. На організоване гвардійцями невеличке свято до міського Центру культури прийшли 20 сімей, серед яких були такі, де виховується п'ятеро, восьмеро і навіть десятеро дітлахів! Окрім одягу,

іграшок і солодощів, вони отримали ще й ящики з продуктовими наборами, що напередодні зимових свят хоч трішки дозволило їм зекономити сімейний бюджет.

Солодкі подарунки вже традиційно роздавав «козак, посланець святого Миколая». Цього разу, щоправда, не обійшлося без курйозу, адже у будь-які плани можуть втрутитися непередбачувані обставини. Іграшок і одягу військові гості привезли із собою достатньо, а от солодощів вистачило не всім. Адже малі жителі Слов'янська, які прийшли до Центру культури займатися в гуртках, почувши голос «козака», теж завітали на свято. Ось тоді і виявилася «недостача». Миттю військовий «бусик» з'їздив до частини, де зберігався гуманітарний вантаж, і жодна дитина не покинула свято без смачного подарунка. Поки мами знаходили серед привезеного одягу підходящий за розміром, їхні чада обирали забавки і собі. Благо, вони були на будь-який вік і смак – м'які іграшки, конструктори, роботи, машинки, все що так дбайливо збиралося протягом місяця по всій Україні. Школярям дісталось різноманітне канцелярське приладдя.

– У нас в частині служать багато військовослужбовців, які у 2014 році були змушені покинути рідні домівки на окупованій території, – поділився заступник командира слов'янського полку НГУ підполковник Олег Фомін, який був головним координатором заходу. – Ми добре знаємо, як непросто облаштуватися на новому місці і скільки нагальних потреб потрібно вирішувати. А якщо сім'я багатодітна, то проблем більше в рази! Дуже важливо приділяти увагу саме цим родинам. Я щиро тішуся, що завдячуючи нашим колегам-гвардійцям з усіх частин Нацгвардії нам вдалося їм допомогти.

Згодом група відправилася в сусідню область, де першими дарунки від святого Миколая отримали діти Луганського обласного будинку дитини №2 що в місті Северодонецьку. До початку бойових дій цей заклад знаходився в Луганську. Коли життю дітей стала загрожувати реальна небезпека, головний лікар дитбудинку Катерина Донцова разом зі своїми підлеглими зробили неймовірну і героїчну справу, спромігшись евакуювати з-під обстрілів 68 своїх підопічних. Малюків від півтора місяця до чотирьох років спочатку вивезли до Харкова, а з часом їм виділили тимчасо-

вий прихисток у Северодонецьку. Указом Президента України відважну жінку було відзначено орденом княгині Ольги III ступеня.

Наразі ж тут опікуються близько півсотнею дітей. Цифра постійно змінюється, адже покинуті батьками дітки знаходять тепло і любов у прийомних родин. Справи у малих йдуть непогано – за одинадцять місяців 2017 року нові сім'ї знайшли 40 малюків. Варто зазначити, що з цим закладом гвардійців пов'язує міцна хороша дружба. Як зазначив керівник групи полковник Віктор Голумбівський, до дитбудинку вони приїхали уже вдруге.

– Коли у нас бувають гості і запитують, в чому ми маємо потребу, я кажу – у наших дітей є все, не вистачає лише «вітаміну М», тобто, мами, – розповіла головний лікар будинку дитини Катерина Донцова. – А якщо серйозно, то насправді допомагають держава та різні благодійні фонди, як вітчизняні, так і закордонні. Іграшки надсилають навіть із Франції та Великої Британії. Але, приміром, підгузки та солодощі розходяться у нас з неймовірною швидкістю, тож дуже доречно, що ви їх нам сьогодні привезли.

Згодом офіцери відправилися до Департаменту освіти і науки Луганської обласної державної адміністрації. В будівлі однієї з северодонецьких загальноосвітніх шкіл, де нині розташовується евакуйований з окупованого Луганська департамент, вони взяли участь у спільній робочій нараді. Із директором департаменту Юрієм Стецюком військовослужбовці обговорили «маршрут святого Миколая», тепер уже Луганщиною. До речі, з місцевими освітянами у гвардійців уже склалися дружні стосунки, адже кілька місяців тому вони відвідали деякі тутешні школи і поспілкувались із підлітками.

– Після того, як воїни НГУ побували у нас восени, двері будь-якого навчального закладу Луганщини для них завжди відчинені. Сьогодні ви знову у нас, але тепер уже із дарами. Передайте щирі слова подяки всім, хто їх готував. Ми будемо раді завжди вас бачити у себе – хоч із подарунками, хоч без, – зазначив наприкінці зустрічі Юрій Стецюк.

Завершилася акція 19 грудня, у День святого Миколая. Наостанок «гуманітарний десант» завітав до загальноосвітніх санаторних шкіл-інтернатів, у місті Щасті та селищі міського типу Новоайдарі та навчально-виховних комплексів в селі Нижньому, смт Гірському та Тошківці. Все до останнього олівця і цукерки роздарували дітям гвардійці. А одягу

виявилось стільки, що роздати його не вийшло, довелося відвезти залишки у центри соціальної допомоги в містах Северодонецьку та Кремінній. Не забули і про військовослужбовців, які виконують службово-бойові завдання в зоні АТО. Їм передали обереги, дитячі листи і малюнки, зроблені для захисників Вітчизни руками дітей Солом'янського району міста Києва та працівниками районної бібліотеки.

– Важкуватий видався рейс. Доставляючи подарунки, ми подолали майже 1600 кілометрів! Щодня йшов дощ, який робив і без того розбиті шляхи Донеччини, дуже складними. Настільки тривалого і довгого вояжу у мене ще не було, – поділився враженнями водій гвардійського мікроавтобуса «Ford» старшина Вадим Стрембіцький, для якого нинішнє відрядження в зону АТО виявилось уже сьомим. – Проте яким би втомленим я був по вечорах, коли нарешті діставався пункту тимчасової дислокації, в душі завжди жевріло почуття задоволення. У мене в самого донечка, їй зараз 2,5 роки, тож знаю, як діти люблять подарунки. Я радий, що саме мені випала нагода долучитися до такої важливої і радісної місії.

Нарешті справу зроблено і офіцери ІВЦ неквапом завантажили свої речі в «бус», який на ці 10 днів став для них фактично домівкою на колесах. Попереду чекав рідний Київ.

– Так, нині ми всі фізично виснажені. Разом із колегами з іншої групи, котра працювала на півдні Донецької області, ми відвідали 22 заклади, де навчається і виховується понад 2100 дітей, – підбив результати роботи полковник Голумбівський. – І робили ми це тільки з однією метою – щоб діти Донбасу, яким зараз, напевно, найважче в країні, відчули радість зимових свят. Я вдячний заступнику командира по роботі з особовим складом слов'янського полку НГУ підполковнику Олегу Фоміну та офіцерові з організації дозвілля клубу частини капітану Володимиру Павлову, котрі щодня допомагали нам. І звичайно ж, всій великій гвардійській родині, яка взяла участь в акції! Якщо ми всі разом змогли хоч трішки порадувати дівчату, це вже велике щастя!

Майор Олександр ЗАГОРОДНІЙ,
фото автора

RUN, МАЛАНІЧ! RUN!

Іноді доля випробує нас настільки жорстоко, що достойно подолати всі труднощі і повернутися до активного життя можуть лише сильні духом люди. Серед таких незламних героїв чимало українських воїнів, учасників АТО, що попри тяжкі поранення, не тільки повертаються у стрій, але й здатні на вражаючі вчинки. Погодьтеся, далеко не кожна фізично здорова людина спроможна пробігти 42 кілометри 125 метрів. А десятеро ветеранів АТО, дехто навіть на протезах, узяли участь у 42-му марафоні Морської піхоти Сполучених Штатів Америки, що відбувся у жовтні минулого року в столиці США Вашингтоні. Всі вони не просто дістались фінішу, а й продемонстрували непогані результати. Приміром, гвардієць лейтенант Олександр Маланіч з результатом 3 години 54 хвилин пробіг 2200-м, і це при тому, що загальна кількість учасників перевищувала 26 тисяч!

Дивовижну історію цього 35-річного гвардійця дослідив наш кореспондент.

ВСЕ ЖИТТЯ НА ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ

Службі Батьківщині уродженець села Коновки, що у Кельменецькому районі Чернівецької області, присвятив усе своє свідоме життя. У 18 років він був призваний на строкову службу до дислокованої в Одесі частини внутрішніх військ МВС України. Незабаром юнака відрядили до Навчального центру ВВ, що у місті Золочеві, де він протягом чотирьох місяців проходив підготовку як майбутній молодший командир. Те, що Олександр – природжений військовий, було видно одразу. Річ у тому, що до 2002 року у Навчальному центрі найкращим випускником «школи сержантів» присвоювали одразу військове звання «сержант». Одним із небагатьох відмінників, які удостоїлись такої честі, був якраз Олександр Маланіч. Строкову службу він закінчив старшим сержантом, заступником командира взводу миколаївської частини ВВ. Утім, через деякий

час після звільнення в запас Олександр вирішив стати професійним захисником Вітчизни. Він уклав контракт про проходження служби у Центрі підготовки інженерних військ ЗСУ, дислокованому неподалік від його рідної оселі у місті Кам'янці-Подільському.

Специфіку нової служби старший сержант Маланіч засвоїв успішно. Більш того, за роки армійської служби він опанував аж три військові спеціальності – електрика, водолаза та сапера. А ще заочно закінчив Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка за спеціальністю «фізична культура». Такий фах Олександр обрав не випадково – зі спортом він товаришував завжди, брав активну участь та посідав призові місця у різних змаганнях. Найкращі результати демонстрував у підтягуванні на перекладині, присіданнях з 16-кілограмовою гирею, та справжнім його захопленням були забіги на довгі дистанції, де йому часто не бувало рівних. З бігом у нього склалося ще з дитинства, його худорляве, але м'язисте тіло точно відповідало всім параметрам стаєра.

У 2005 році старшого сержанта Маланіча було відібрано для участі у миротворчій місії в Іраку. Основним завданням інженерного підрозділу, до складу якого він входив, було розмінування території, де безпосередньо відбувалися бойові дії, та поблизу них. Олександр Маланіч згадує, що перебував на посаді командира відділення водозабезпечення, проте іноді допомагав товаришам у розмінуванні.

У 2010 році Олександра призначили на посаду головного старшини Навчального центру, згодом йому було присвоєно звання прапорщика. Однак у 2012 році у зв'язку із реформуванням частини йому довелося шукати нове місце служби. Олександра Маланіча радо зустріли у відомстві і у місті, де він починав свою військову кар'єру. У нещодавно сформованій водолазній групі, що входила до складу окремого загону спеціального призначення управління Південного територіального командування ВВ знайшла посада і для нього. У житті військовослужбовця розпочався новий, цікавий етап, сповнений спецназівської романтики, складних тренувань, випробувань на межі фізичних і духовних

можливостей, подолавши які так відродно було сказати собі: «Я зміг!».

У ЗОНІ АТО

Та коли розпочалася антитерористична операція на Донбасі, Олександр довелось діяти не на морі, а на суші, як і решті його бойових побратимів.

– Перший свій виїзд до зони АТО не забуду ніколи. Перебував я там з травня 2014 року, – розповідає Олександр Маланіч. Виконував різні бойові завдання, звичайно, мимоволі звук до постійних обстрілів, але до пори, до часу щастило залишатися цілим і неушкодженим. 1 липня везіння закінчилося...

Групі військовослужбовців НГУ було поставлено завдання вирушити у напрямку села Закітного в Донецькій області. У квітні його було захоплено бойовиками самопроголошеної «ДНР», і забігаючи наперед, зазначимо, що 1 липня українська сторона все-таки оголосила про взяття під контроль цього населеного пункту. Нашому герою, його двом колегам, прапорщику Максиму Яхненку, старшому сержанту Олександру Єргешеву, та екіпажу БТР-4Е з іншого підрозділу НГУ було наказано контролювати одну із доріг, що вела до Закітного.

О 8.00 гвардійці прибули на околицю села і зайняли заздалегідь визначені позиції. Близько опівдня почулися звуки пострілів десь неподалік, а через кілька хвилин стріляти почали вже по них. Постріл із РПГ-7 влучив в бронетранспортер, біля якого перебували спецназівці. На щастя, екіпаж і десант не постраждали, та й Олександра із побратимами не заділо. Троє бійців забігли за машину, але тут «прилетіло» з іншого боку. Цього разу гранатометний постріл також влучив у броню, але осколками поскіло кому руку, кому ногу, а ударна хвиля від вибуху була такою, що усю трійцю збило з ніг – прапорщик Маланіч зізнається, що на певний час навіть втратив свідомість, але швидко прийшов до тями.

«Четвірка» одразу відповіла ворогові чергою з кулемета, але обстріл не вщухав. Потрібно було шукати безпечніше місце, та через шільний перехресний вогонь попасти всередину і без того забитого людьми БТРа не вдавалось. Спецназівці вирішили схватитися в лісосмузі, що була край дороги. Уже там, оглянувши

одне одного, виявили, що Олександра поранено в праве передпліччя – один осколок пролетів наскрізь, ще кілька застрягли у м'язах руки. Максиму Яхненку пошкодило кисть, а Олександрю Єргешеву осколки вп'ялися в ногу та в обличчя. Через півгодини на санітарному автомобілі прибули військові медики, які доставили поранених у краснолиманську центральну районну лікарню. Там їм надали першу медичну допомогу, після чого направили до лікарні в місто Ізюм, а вже звідти гвардійці прибули до госпіталю Головного управління МВС України в Харківській області.

Дякувати долі та майстерності лікарів, після кількох операцій та двомісячної реабілітації Олександр Маланіч повернувся до свого підрозділу. Там на нього чекали добрі новини – Указом Президента України його було нагороджено медаллю «За військову службу Україні». Не менш приємним подарунком для прапорщика були погони молодшого лейтенанта та нова посада старшого офіцера бойової групи. У цей час в житті гвардійця сталася ще одна визначна подія – він одружився зі своєю нареченою Наталією. Невдовзі після весілля його відправили у чергове відрядження на Донбас, цього разу до Маріуполя, і це була не остання його поїздка до зони АТО.

ІЗ БІГОМ ПО ЖИТТЮ

Утім, Олександр зізнається, що увесь час у перервах між відрядженнями та службою його не покидали спогади про поранення, а рука хоча і загоїлася, та іноді під час значних фізичних навантажень дає про себе знати. Від сумних думок рятує спорт, без якого він і дня не може уявити. Вдягаючи навушники і пробігаючи десятки кілометрів він відпочиває душею.

Одного дня до територіального управління прийшла телеграма. В ній йшлося, що ветерани АТО, які бажають взяти участь у 42-му марафоні Морської піхоти США, мають прибути до Києва 28 липня для проходження відбору. Окрім Олександра Маланіча до столиці поїхали ще троє одеситів, а загалом випробування проходили 35 військовослужбовців

різних відомств, із яких було відібрано 10 найпідготовленіших. Із них Маланіч виявився єдиним гвардійцем.

Основна місія марафону Морської піхоти США полягає в тому, щоб демонструвати фізичну підготовку військовослужбовців та підтримувати рівень престижу Корпусу на високому рівні. Вперше його було проведено в 1976 році, переважною кількістю учасників тоді були самі морські піхотинці. Та з роками цей захід набрав шаленої популярності й серед цивільного населення, під час нього навіть встановлювали нові світові рекорди. Нині він вважається одним із наймасштабніших у світі. Приміром, у минулорічному марафоні узяли участь більше ніж 27 тисяч атлетів з понад 60 країн світу. Основною відмінністю цього забігу є те, що ніхто із учасників не отримує грошової винагороди, але всім, хто перетинають фінішну лі-

них Штатах. Наступного дня марафонці прокинулися на світанку, адже ще потрібно було поспішати та дістатися в інше місто, інший штат.

– На лінії старту ми були о 9.00, передати словами те, що відчував кожен із нас, неможливо. Уявити тільки, що поруч готувалися до марафону майже 30 тисяч людей! Уболівальники стояли вздовж всієї дистанції. Шум навкруги постійно зростав. Дивно, але він у якійсь мірі допомагав мені зосередитися... І тут пролунав сигнал – «Марш!» – і я стартував. Перегнати когось на початку марафону було не реально, але через кілька кілометрів, все ж таки, з'явилися явні лідери. Звичайно, я не намагався стати першим, просто розраховував сили, аби вистачило на всю дистанцію, – посміхається Олександр Маланіч.

На час марафону у Вашингтоні зупинився рух транспорту, місто затамувало подих в очікуванні – хто ж перший перетне фінішну лінію? Українці, які проживають в США, з нашими державними прапорами розподілилися по всьому маршруту та підбадьорювали ветеранів АТО. Олександр говорить, що періодичні викрики: «Слава Україні!» ніби додавали йому сил.

Закінчувалися обидва маршрути біля Меморіалу Корпусу морської піхоти США, який присвячено загиблим морським піхотинцям США у всіх війнах, починаючи з 1775 року. Українські військові фінішували досить удало. Як пригадає військовослужбовець, наступного дня у нього болів кожен м'яз, адже він... уперше долав таку довгу дистанцію. Раніше він без зупинки пробігав максимум 20 кілометрів, проте завжди знав, що здатен на більше. Вже через кілька днів на рідній землі офіцера зустрічали його дружина та бойові побратими. Сам лейтенант Олександр Маланіч задоволений своїм результатом і обіцяє, що на досягнутому не зупиниться. Офіцер навіть обмовився нам, що готується до наступного забігу, а саме до Одеського міжнародного марафону, що відбудеться весною поточного року.

Старший лейтенант Іван ПАЛЬОШКА, фото з особистого архіву лейтенанта Олександра МАЛАНІЧА

нію, вручають сертифікати та медалі учаснику марафону.

До Вашингтону команда українських ветеранів вирушила 18 жовтня. Першим приємним враженням після 11-годинного перельоту була зустріч із діаспорою українців. Вони чекали на воїнів АТО із прапорами синьо-жовтого кольору, це дуже зворушило гостей і подарувало їм добрий настрій на цілий день. Потім військовослужбовці відправились на базу Корпусу морської піхоти США у місті Курантіко, що у сусідньому штаті Вірджинія.

Наступного дня гостям організували екскурсію до Національного музею Корпусу морської піхоти та Федерального бюро розслідувань. Побували вони й на прийомі в Посольстві України в США, та особливими для ветеранів АТО були зустрічі з українською громадою та волонтерськими групами, які сприяють організації лікування наших військових в Сполуче-

ЧОМУ ВАЖЛИВО ПАМ'ЯТАТИ ПРО ПОДВИГ ГЕРОЇВ КРУТ

29 січня Україна відзначила сумну річницю – рівно 100 років тому відбувся бій під Крутами.

Не секрет, що традиція достойного вшанування крутян до недавнього часу не складалася. Уже через рік після цієї історичної події в Україні стала остаточно утверджуватись більшовицька влада. На 70 років бій під Крутами було викреслено з вітчизняної історіографії, а знаменитий вірш Павла Тичини «Пам'яті тридцяти», звісно, не вивчали в радянських школах. Подвиг найкращих синів нашого народу вшанували українці за кордоном, на Галичині культ героїв Крут був поширений серед національно свідомої молоді (недарма львівському військовому лицейу ім'я Героїв Крут було присвоєно одразу ж після його створення у 1992 році), а із проголошенням незалежності України відновленням історичної справедливості переймалися чимало політичних сил та громадських організацій.

На державному рівні пам'ять загиблих під Крутами стали відзначати лише 2004-го, а меморіальний комплекс на місці трагедії було зведено 2006 року. І нібито кожний українець чув назву «Крути», та мало хто може докладно розповісти, які події передували легендарному бою і що сталося потім, скільки воїнів загинуло і де вони поховані. Більш того, на всі ці запитання не можуть дати відповідь і професійні історики. Дані про бій під Крутами рясніли протиріччями і вигадками вже в перші дні після його завершення. А потім вони міфологізувались та спотворювались, тож нині повністю відновити хід подій, напевно, вже неможливо.

Чому ж ця віха історії настільки важлива для нас, теперішніх? Все дуже просто – у 2018-му, як і рівно століття тому, за волю та незалежність України з російськими окупантами та їхніми місцевими поплічниками воює цвіт нації. 100 років тому ми програли. І добре знаємо, що сталося, коли у 1918-му ми втратили свою державність. Скільки нас було знищено у роки воєнного комунізму, голодоморів, скільки загинуло у таборах ГУЛАГу, померло від хвороб і голоду після примусового переселення. Нині ми просто не маємо права програвати, адже тоді, мабуть, ми просто зникнемо – і як держава, і як народ.

Чим має надихати нас подвиг Героїв Крут, адже часто доводиться чути, що тогочасна влада відправила на битву із переважаючим ворогом триста школярів та студентів, влаштувавши «українські Фермопіли», цинічно прирікши молодь на вірну загибель? Але поперше, далеко не всі українські сили під Крутами склалися з необстріляних підлітків, у більшості своїй це були професійні військові або принаймні «юнаки», тобто курсанти Першої Київської юнацької школи ім. гетьмана Б. Хмельницького, які згодом мали стати старшинами Армії УНР. По-друге, всупереч поширеним чулкам, загинули під Крутами не геть усі українські вояки, яких, до речі, було близько п'ятиста, а менше півсотні бійців. І по-третє, втрати ворога виявилися чи не вдсятеро більшими! Та все-таки, найбільше у цій історії захоплює порив київських гімназистів та студентів, молодих хлопців, які дійсно чи не вперше тримали у руках зброю. Справжніх патріотів, які не могли сидіти удома, ховатися за пічкою, коли на столицю насувалася ворожа навала. І те ж саме українці спостерігали на початку нинішнього збройного конфлікту на Сході України, коли сотні молодих добровольців без будь-якого армійського досвіду ставали до лав наших захисників.

ЕПОХА ВЕЛИКИХ ЗМІН

Зрозуміло, що будь-яку значущу подію не можна розглядати поза межами історичного контексту. Пригадаймо, що на початку 1918 року українці жили в епоху кардинальних суспільно-політичних змін. Участь Російської імперії у Першій світовій війні послужила каталізатором революційних процесів, які вже певний час відбувалися в країні. Лютнева революція 1917 року спричинила падіння монархії. Влада формально зосе-

редилась у руках Тимчасового уряду, проте безпорадність і неспроможність йти на радикальні суспільні зміни зумовили катастрофічне падіння його авторитету. По всій колишній імперії стали виникати, а точніше, виходити з підпілля, альтернативні органи влади – Ради робітничих і солдатських депутатів. Лише в Україні їх налічувалось понад 200.

Лютнева революція стала поштовхом для піднесення національно-визвольного руху українського народу. Ще за часів царизму у Києві та інших населених пунктах існували численні таємні або напівтаємні політичні та громадські організації, зокрема, університетські та гімназичні українські гуртки, що ставили за мету здобуття незалежності. На жаль, ці сили не виражали думку більшості мешканців України, навіть її столиці. По-перше, пересічним громадянам під час соціальних та економічних потрясінь було не до політики, по-друге, значний прошарок інтелігенції, буржуазії, офіцерства був російськомовним – як сказали б сьогодні, відчував себе частиною «руського мира».

Утім, консолідація проукраїнських політичних і громадських діячів відбулася досить швидко. 4 березня (дати в матеріалі подаються за юліанським календарем, тобто за старим стилем, – Авт.) 2017 року було утворено Центральну Раду, а 6 квітня пройшов Всеукраїнський національний конгрес, який підтримав вимоги автономії України. У Першому Універсалі, прийнятому 10 червня 1917 року, було вказано, що народ український повинен сам господарювати своїм життям, «не одділяючись від усієї Росії». У Другому оголошувалось про утворення Генерального Секретаріату, початок розробки законодавства про автономний устрій України та формування українського війська, проте у кожному пункті окремо зазначалось, що всі перетворення відбуваються під контролем Тимчасового уряду. Тобто, як бачимо, століття тому українські політики

діяли помірковано, не порушуючи норм міжнародного права. Знову ж таки, напрошується сучасна аналогія «по-європейські» – прислівник, який останнім часом став синонімом поняття: «законно», «цивілізовано».

25 жовтня в Петрограді відбувся жовтневий переворот. Діячів Тимчасового уряду заарештували, а всю повноту влади перебрали на себе лідери більшовиків. Центральна Рада відреагувала на цю подію Третім Універсалом від 7 листопада, у якому проголошувалось про створення Української Народної Республіки. Це виглядало логічним: Тимчасовий уряд припинив свої повноваження, отже звітувати стало нема кому. А враховуючи значну активність більшовицьких осередків в населених пунктах, на фабриках і заводах, у військових частинах та навчальних закладах, гучну політичну заяву потрібно було робити негайно. Відповіддю більшовицького уряду став документ під назвою «Маніфест до українського народу з ультимативними вимогами до Української Ради» за підписами В.Леніна та Л.Троцького, переданий у Київ 4 грудня, який вимагав, зокрема, легалізувати більшовицькі військові загони й припинити їх роззброєння. В ультиматумі зазначалося, що у разі невиконання цих вимог російський радянський уряд вважатиме Центральну Раду такою, що перебуває в стані відкритої війни проти радянської влади в Росії та в Україні.

Звісно, Центральна Рада аж ніяк не збиралася виконувати вимоги більшовиків, справедливо вважаючи їх втручанням у внутрішні справи України. Більш того, напередодні, у ніч з 29 на 30 листопада війська Армії УНР попередили спробу повалення чинної влади силами Київського військово-революційного комітету. Проте стверджувати, що уряд повністю контролює обстановку в країні, не наважився б ніхто. Армію УНР складала формування Вільного козацтва та українізовані добровольчі частини колишньої Російської імператорської армії. За кількістю ці війська спершу не поступалися радянським, але вони були розпорозені по Україні, тоді як більшовики діяли на головних стратегічних напрямках. До того ж, втомлені на фронтах Першої світової, голодні і холодні українські вояки нерідко самочинно повертались додому або, що гірше, ставали вразливими до більшовицької пропаганди і переходили на бік «червоних» цільними підрозділами.

«Частини в більшості випадків жили в огидних умовах, у сильну зиму хурделицю вони знаходилися у неопалюваних вагонах. Як я не клопотав, але абсолютно нічого не міг добитися від Києва. Мені це навіть здалося підозрілим: чи не бажає секретаріат, спостерігаючи за моїми успіхами, добитися того, аби в мене корпус в таких умовах почав бешкетувати?» – згадував пізніше в мемуарах Павло Скоропадський, на той час командувач 1-го Українського корпусу, що нараховував близько 20 тис. вояків. До речі, у листопаді 1917 року саме підлеглі Скоропадського перехопили під Вінницею доволі численний «червоний» загін під проводом більшовички Євгенії Бош, що рушив на Київ для зміщення Української Центральної Ради. Підкреслимо, що бійці Армії УНР ставились до більшовиків без зайвої агресії – нікого не страчували, навіть не судили. Для унеможливлення подальшого просування більшовицьких військ вони розбирали залізничні колії, блокували ключові станції. Російських солдат роззброювали і відсилали на батьківщину, українських – демобілізували.

Утім, більшовики не полишали намірів встановити у Києві свою владу, спираючись як на місцеві партійні осередки та збільшовизовані армійські частини, так і силами багатотисячних загонів, відряджених до України із Росії.

«ГІБРИДНА ВІЙНА» ПРОТИ УКРАЇНИ: ЗА 100 РОКІВ МАЛО ЩО ЗМІНИЛОСЬ

8 грудня 1917 року більшовицькі червоногвардійські загони під проводом одного з керівників жовтневого перевороту в Петрограді Володимира Антонова-Овсієнка увійшли в Харків і протягом доби завладіли містом. Уже через чотири дні за сприяння Ради народних комісарів Росії, більшовики провели в місті Всеукраїнський з'їзд Рад, на якому проголосили створення Радянської УНР зі столицею в Харкові. Влада Української Народної Республіки на чолі із Центральною Радою визнавалася нелегітимною. 17 грудня Центральний виконавчий комітет радянської УНР проголосив маніфест про скидання влади Україн-

«Бій під Крутами (Українські Термопіли)» – листівка авторства Олександра Климка, 1936 р.

ської Центральної Ради і Генерального секретаріату. Найявністю в Україні двох центрів влади – київського національного і харківського радянського – дала змогу російським більшовикам формально залишатись осторонь війни, представивши її як внутрішній конфлікт. До болю нагадує анексію Криму і події на Донбасі 2014 року, чи не так?

За підрахунками істориків, лише у січні 1918 року із Росії в Україну було направлено близько 32 тисяч червоногвардійців, революційних солдатів і матросів. Щоправда, 22 тисячі із них попрямували через Донбас у напрямку Ростова-на-Дону, битися із частинами Добровольчої армії. Решту було розосереджено по східних та південних містах України для укріплення там радянської влади. З Харкова через Полтаву і далі у напрямку Києва виступив зведений загін на бронепоїзді під командуванням колишнього офіцера Російської імператорської армії, згодом начальника охорони Тимчасового уряду, а незабаром – полум'яного революціонера Михайла Муравйова. Водночас у тому ж напрямку рушили більшовицькі загони з Могильова та Бряньська.

Загалом «червоних» вояків, що наближалися до української столиці, було близько шести тисяч. Однак достатньої для якісного протистояння кількості вірних УНР військ Директорія просто не мала. Якнайяскравіше ситуацію описує голова Ради народних міністрів УНР і водночас генеральний секретар внутрішніх справ УНР Володимир Винниченко у роботі «Відродження нації»: «Це була війна впливом... Наш вплив був менший. Він був уже остільки малий, що ми з великими труднощами могли скласти якісь невеличкі більш-менш дисципліновані частини й висилати їх проти большевиків... Ми робили надлюдські усилля, щоб спинити цю «навалу», щоб прихилити на свій бік інертні до нас наші ж солдатські маси. Єдиною активною мілітарною нашою силою була наша інтелігентна молодь і частина національно-свідомого робітництва, яке гаряче стояло за українську державність, розуміючи за нами ту державність так само, як і ми її розуміли. Це, дійсно, були герої, самовіддані, одважні й послідовні до найбільшого кінця – до смерті...».

Дійсно, з початком наступу більшовиків на столицю посеред пануючої у суспільстві розгубленості настрої національно свідомої молоді вразили мужністю та патріотизмом. 5 січня студенти Київського університету св. Володимира, Українського народного університету та учні старших класів гімназії ім. Кирило-Мефодіївського братства прийняли рішення про створення студентського куреня Січових стрільців, а за кілька днів звернулися до командування Армії УНР щодо видачі озброєння та амуніції. Їм було надано у розпорядження казарму Першої Київської юнацької школи ім. гетьмана Б. Хмельницького.

А уранці 13 січня до навчального закладу повернулася частина кадетів, які розповіли, що їхній не надто великий і погано озброєний загін залишився під Бахмачем (нині – райцентр у Чернігівській області) сам на сам із наступаючим ворогом. Щоправда, у різних дослідженнях згадуються й інші частини – полк ім. Дорошенка, Куринь смерті поручика Милашевича, Кінний полк Вільної України, чернігівське вільне козацтво, проте очевидно, що кількість українських військовиків була в рази меншою, аніж більшовиків. «Юнаки» закликали студентів надати їм підтримку. Достеменно невідомо, хто вирішував питання про відправку на передову студентської сотні, адже спершу передбачалося, що вона залучатиметься виключно до захисту будівлі

Схема бою під Крутами. Малюнок дослідника Миколи Битинського

Центральної Ради в Києві. Одягнули і озброїли новоспечених захисників Батьківщини не надто добре. Ось як згадував ті події їх свідок і учасник, на той час офіцер Армії УНР, Борис Монкевич: «Бунчужні кинулись видавати старі шинелі, штани, черевики без обмоток. Так одягнуті та озброєні старими, почищеними «трюхлінейками» вирушили в похід тільки на другий день».

БІЙ ПІД КРУТАМИ: ЯК ЦЕ БУЛО

Вранці 15 січня сотня зі 116 студентів прибула на станцію Крути, що неподалік однойменного села (нині – Ніжинський район Чернігівської області). Переважну більшість із них відправили рити окопи вздовж залізничного шляху між Крутами і станцією Пліски. По обидва боки дороги зайняв позиції загін «юнаків», близько 200 бійців. Вже вранці 16 січня Крути намагалися узяти більшовики. Загін, що налічував близько двох тисяч штиків, рухався просто на українські позиції, проте, зазнавши втрат (за сучасними припущеннями – загинули близько трьохсот більшовиків), відступив.

Повністю відтворити хід подій того дня непросто, адже протиріччями рясніють навіть свідчення самих учасників. Як повідомляла газета «Нова рада», захисники Крут були дуже обмежені в боєприпасах, кожний із них мав при собі лише по три обойми патронів. Ворог хоч і не штурмував станцію знову, але постійно обстрілював позиції «юнаків» і студентів з артилерії та кулеметів. Згодом з боку Чернігова до станції підійшли ще кілька ешелонів, які почали обстріл українців з тилу. Набої швидко закінчилися, а штаб, що знаходився у бронепоезді, не послішав надсилати боєприпаси. Посильний, якому доручили знайти начальство і з'ясувати ситуацію, повернувся розгублений: штаб... зник. Причому, тікаючи, керівництво навіть не спромоглося відчепити від потяга вагони з патронами і зарядами для гармат...

Ось як описував цю ситуацію Іван Шарий, боєць «студентської сотні» і один із перших оповідачів легендарного бою, його нарис «Січовики під Крутами» було опубліковано в київській газеті «Народна справа» 13 квітня 1918 року:

«Штаб, як тільки почали рватися ворожі шрапнелі, переполохався, переніс канцелярію з вокзалу у вагон і з усім ешеленом утік верстов за 6 від Крут, зоставивши керувати битвою офіцера Гончаренка, який весь час стояв у тилу і, певно, з переляку абсолютно не знав, що йому робити. Навіть тоді, коли з другої вітки залізниці підійшов більшовицький потяг ступнів за 500-600 від

наших кулеметів і висадив красногвардійців нам з-за крила, він безпорадно дивився і міркував чи то потяг наш, чи ні.

Тікаючи, штаб захопив і вагони з патронами та набоями до гармат, що добило нашу справу під Крутами. Нарешті козаки з правого крила, примітивши недостачу патронів, а також те, що ешелони поїхали геть на другу станцію, почали одступати. Власне, одступати звелів і командир, але цей наказ був пізно переданий січовикам, і вони бились до того часу, коли вже з правого крила станція була зайнята більшовиками. Січовики були обійдені і більше сорока душ їх ми недоличили між собою.

Вони були без патронів і їх забрали у полон... Битва була програна, і ми почали одступати... По дорозі ми чули, що вони люто помстились на полонених січовиках, кілька днів показували їх проїзжим солдатам, «яка, мовляв, буржуазія з нами воює!», а врешті після всяких знущань всіх до одного перерізали...».

Отже, бій під Крутами тривав близько п'яти годин. Спершу українці оборонялися, ведучи вогонь зі стрілецької зброї (окрім гвинтівок вони були озброєні приблизно десятком кулеметів) та єдиної гармати – у спогадах майже кожного учасника бою фігурує гармата сотника Лощенка, яку було встановлено на платформі імпровізованого бронепоезда. Аж тут з'ясувалося, що боєприпаси скінчилися і поповнити їх запаси неможливо. В санітарному вагоні стогнали поранені. Останньою краплею стала звістка про те, що дислокований в Ніжині курінь ім. Т. Шевченка заявив про підтримку радянської влади і вирушає в Крути, тож незабаром українці були б оточені ще з одного боку. Офіцер Аверкій Гончаренко, який у кризовій ситуації взяв керівництво боєм на себе, наказав відступати – благо, у розпорядженні захисників Крут було ще достатньо рухомого складу. Однак постає питання: якщо вірні Центральній Раді військові відходили організовано, то як потрапили в полон і загинули студенти?

Відомо, що позиції студентської сотні розташовувалися у певному віддаленні від позицій підрозділів регулярних військ та «юнаків». Старшина Гончаренко згадував, що спершу планував розосередити студентів поміж кадетів, але відмовився від цієї ідеї. Він побоювався, що ці, по суті своїй, цивільні хлопці у критичні хвилини піддадуться паніці і цей настрій передасться «юнкакам». Таким чином, студентам дісталась ділянка, яку командир вважав більш-менш безпечною. Студентську сотню Гончаренко, за його власними спогадами, наказав відводити першою, а за нею вже послідували юнацькі підрозділи. Одна сотня курсантів продовжувала перебувати на позиціях до темряви, дострілюючи останні патрони і стримуючи наступ «червоних». Отже, коли в потяг завантажили зброю, поранених та убитих (10-12 кадетів-«юнаків»), він рушив у напрямку Києва. В дорозі стало зрозуміло, що не вистачає однієї студентської чоти – близько 30 бійців. Деякі дослідники вважають, що Гончаренко так поспішав утекти з поля бою, що просто забув про них. Насмілимось із цієї думкою не погодитись, адже серед «забутих» був і його молодший брат Федір. Припускають, що відступаючи, цей підрозділ заблукав, вийшов на вогні позицій ворога і був захоплений у полон. На превеликий жаль, на війні подібне трапляється дуже часто...

Потяг із захисниками Крут благополучно дістався Дарниці, на той час, передмістя столиці. Передбачалося, що з Києва надійде підмога і боєдатні бійці залишаться боронити залізничний міст через Дніпро, аби не допустити з'єднання військ Муравйова з київськими більшовиками. Однак ані підмоги, ані елементарної визначеності, що робити далі, вони так і не отримали. «Всі ми, що ще були в Дарниці, дістали наказ перейти невеликими групами через Дніпро, який у 1918 році був досить слабко замерзлий, та зголоситися до наших частин у Києві. Не маючи ніяких відомостей, які райони міста зайняті нашим військом, ми розділилися на три чи чотири групи і попрямували через непевний лід у різних напрямках до Києва, звідки було чути безперестанну стрілянину. Ще й тут неблаганна доля забрала з-поміж нас кількох товаришів, які трагічно загинули під непевним льодом Дніпра», – писав відомий пізніше діяч української імміграції, а у 1918 році – шестикласник гімназії ім. Кирило-Методіївського братства Левко Лукасевич.

Попри поразку під Крутами, патріотично налаштована мова не розчаровувалась в своїх ідеалах і прагнула боротьби із зарганьками. Проте захисників української державності було дуже, дуже мало. А у місті вже хазяйнували більшовики, ходили «червоні» патрулі, підозрюваних у симпатіях до УНР нерідко розстрілювали без суду та слідства, Центральної Раді довелось переїхати до Житомира. Утім, війська Муравйова увійшли в Київ лише через тиждень, адже в ході відступу оборонці Крут руйнували за собою залізничні колії і мости, тож до столиці

більшовикам довелося діставатися по розмоклій дорозі пішки і на реквізованих селянських возах. Ця затримка ворога дала змогу українській делегації укласти Брест-Литовський мирний договір, згідно якого УНР виходила з Першої світової війни, а Німеччина та Австро-Угорщина зобов'язувались надати Центральній Раді військову допомогу для боротьби з більшовиками в обмін на продовольство. Вже наприкінці лютого Центральна Рада та Уряд УНР повернулися до Києва. Таким чином, можна із впевненістю констатувати: під Крутами було захищено українську державність.

НА АСКОЛЬДОВІЙ МОГИЛІ... НЕ ХОВАЛИ ЇХ

Питання, скільки ж українських воїнів полягли під Крутами і досі цікавить дослідників. Мало сторінок вітчизняної історії сповнені аж настільки протилежними цифрами. Деякі джерела, зокрема, українська сторінка Вікіпедії стверджують, що втрати української сторони склалися: 74–81 бійців студентської сотні, 33–44 курсантів Юнацької школи, 20–25 козаків Куреня смерті, загалом 127–146 людей.

Із цією думкою не згодний заступник директора Національного військово-історичного музею України з наукової роботи Ярослав Тинченко. «Багато років поспіль через дивну та незрозумілу політичну кон'юнктуру стверджується, начебто всі, хто побував під Крутами, загинули. Але це неправда! Крім тих, хто потрапив у радянський полон, на полі бою загинули ще 10–12 юнаків...», – стверджував він у статті, опублікованій на сайті видання «Українська правда» 28 січня 2011 року.

І дійсно, задокументованих спогадів учасників подій під Крутами залишилося так багато, що навіть пересічна людина задасться запитанням: «Якщо майже всі вони загинули, то хто ж тоді писав усі ці мемуари?». Наприклад, зауважує Тинченко, майже половину студентської сотні становили учні Кирило-Мефодіївської гімназії, але під Крутами загинули лише восьмеро з них. Решта згодом взяли участь у боях із більшовиками на вулицях Києва, а потім у відступі українських військ на Полісся. У лютому 1918 року один із цих гімназистів пав на полі бою під Бердичевом. Решта вже у березні повернулися до Києва, де знову встановилась українська влада, а ще за кілька місяців успішно закінчили гімназію.

Більшість учасників бою під Крутами залишилися на Батьківщині й згодом оселилися у радянському Києві. Лише кілька з них вирішили не миритися з радянським пануванням і розділили долю Армії УНР. Кілька крутян, зокрема, стали старшинами легендарного полку Чорних Запорожців. Хтось намагався знайти себе у мирному житті, але був репресований і загинув у роки «червоного терору». Дехто згодом брав участь у Другій світовій війні в лавах різних українських військових формацій. Зокрема, Аверкій Гончаренко став одним із організаторів добровольчої дивізії «Галичина». Певна частина крутян (як знову ж, той-таки Гончаренко) закінчили життя в імміграції у досить поважному віці.

Насамкінець окреслимо ще один живучий і донині міф про загиблих під Крутами – щодо поховання їх на Аскольдовій могилі в Києві. Як так?! – обуряться читачі, які ще з дитинства знають, що рядки «На Аскольдовій могилі поховали їх...» Павло Тичина, написав так би мовити по гарячих слідах, весною 1918 року, і присвячені вони саме пам'яті крутян!

Проте достеменно відомо, що на Аскольдовій могилі було похоронено лише двох студентів. Щоправда... в одній труні. Й зовсім не у братському похованні, а на родинній ділянці одного з них. Ідеться про Володимира Наумовича та Володимира Шулгина, товаришів, які обнялись перед смертю – і саме тієї миті їх розстріляли більшовики. Тіла застигли, і в такому вигляді їх разом із останками інших загиблих експували під Крутами у березні 1918 року, а пізніше поклали в домовину. 1934 року, коли кладовище на Аскольдовій могилі знищувала радянська влада, вітчим Володимира Наумовича забрав труну й перепоховав на Лук'янівському цвинтарі поруч з іншими родичами. У 1990-ті залишалися деякі живі свідки того пережаху, але ніхто з них не міг відповісти, чому з Аскольдової могили не забрали інших учасників бою під Крутами й чи були вони там узагалі, – стверджує Ярослав Тинченко.

Адже на двох фото з похорон (до речі, у підписах, якими вони супроводжувались, немає ані натяку про Аскольдову могилу),

На осінь 2018 року заплановано прем'єру вітчизняного кінофільму «Крути 1918. Захист», до зйомок у якому долучилися близько 150 бійців НГУ

опублікованих в київській пресі 1918 року, фігурує зовсім інша місцевість! Тасмницю першого, де зображені залізничні колії та мур із вежами, а на задньому плані – огорожа білого кольору і якісь хати, історикам вдалося розгадати більш-менш легко: це сучасна площа Лесі Українки на Печерську. У 1918 році тут дислокувалася згадана вище Перша Київська юнацька школа ім. гетьмана Б. Хмельницького, тож природно, що церемонія прощання відбувалась саме там. Мур і башти належали її стрільбищу, а колії вели на розташовану тут же залізничну станцію. Вона, до речі, проіснувала до 50-х років минулого століття, а на місці Юнацької школи нині розміщується Військовий інститут телекомунікацій та інформатизації.

Секрет другого фото краєзнавці розкрили відносно нещодавно, коли одному з них, Віктору Киркевичу, вдалося придбати світліну прийнятної якості. За певними ознаками зробили висновок, що на ній зображено свіжі могили Нового Братського кладовища, яке містилося на Звіринці – теж у Печерському районі столиці, але у кількох кілометрах як від Аскольдової могили, так і від площі Лесі Українки. Це був військовий цвинтар, закладений 1916 року, де ховали померлих у столичних шпиталях учасників Першої світової війни.

Звідки ж тоді узявся міф про Аскольдову могилу? Дослідники вважають, що мала місце неточність в описі події журналістами, яку згодом стали тиражувати різні джерела. Так, україномовна «Робітничка газета» коротко виклала постанову Малої Ради, переповівши її своїми словами: «Після перерви проф. М. Грушевський пропонує М. Раді вшанувати пам'ять забитих стрільців студентського курія, що склали свої голови в бою з більшовиками, а для цього привезти їх тіла до Києва, поховати на Аскольдовій горі і прийняти похорон на кошт держави». Проте російськомовна «Киевская мысль» наводить дослівно слова Михайла Грушевського (хоч і в перекладі): «Родители этих юношей возбудили ходатайство, чтобы тела погибших были перевезены в Киев для похорон на Аскольдовой могиле, на братском кладбище». Інакше кажучи, у постанові Малої Ради про поховання юних героїв йшлося не про один, а про два цвинтарі. На одному, на родинній ділянці, були поховані двоє, на іншому – решта крутян.

Братський цвинтар на Звіринці до нинішнього часу не зберігся. Можливо, масштабні археологічні роботи на місці гіпотетичного поховання героїв Крут пролили б світло на цю таємницю. Братська могила було б знайдено і молоді українці, цвіт нації, які віддали життя за свою країну, нарешті б упокоїлись із миром. Проте чи так уже важливо нам, їхнім нащадкам, мати перед очима помпезний меморіал як нагадування їхнього подвигу? Чи не важливіше пам'ятати усіх, хто загинув і, на жаль, продовжує гинути й зараз за волю та незалежність нашої Батьківщини?

Підполковник Валерія АГБАЛОВА,
фото автора, полковника Вадима ГОЛУБА
та з інтернет-сайту www.kruty.org.ua

НЕРІДНА КРОВ

Місячне сяйво на якусь мить вкотре посріблило гранітні пам'ятники і металеві хрести невеличкого сільського цвинтаря. Але вже скоро могли, дерева, найближча до кладовища хата із господарськими будівлями знову стали темними плямами різної величини. Зважаючи на чималий розмір села, десь за простою міг бути ще один цвинтар.

«Хоч би я не помилився!» – мимоволі здригнувшись, подумав Олег.

Майже першу годину ночі показували стрілки його «командирського» хронометра, який вважався родинною реліквією. Сорок років тому покійний вже дід, полковник артилерії, придбав для своїх синів-курсантів два однакові годинники. Вони належали до якоїсь лімітованої серії, що відрізнялася від звичайної лише кутастим корпусом. Попри свою «ексклюзивність» обидва годинники виявилися з дивним дефектом – відставали на 5 хвилин. Яким тільки майстрам їх віддавали в ремонт, довга стрілка вперто показувала все той же відстаючий відрізок часу. «Зате завжди будете контролювати себе і виходити раніше, щоб не запізнитися!» – з погано прихованим роздратуванням жартував дід, заспокоюючи чи то синів, Олегового батька та його брата Павла, чи то себе, розчарованого недоугою (і досить недешевою!) покупкою.

Коли Олег одягнув курсантські погони, батько передарував «командирський» йому. Бракований годинник хлопцю не сподобався неоконкретним виглядом і дратував дефектом. Але щоразу, коли він збирався назавжди зняти з руки раритет, якась подія зупиняла намір. Спочатку батькова образа за те, що Олег «випадково» забув годинник вдома на письмовому столі. Довелося вибачитися і перед кожним приїздом на канікули обов'язково одягати. Вже по випуску, під час лейтенантських зборів у нього раптово й назавжди «померла» батарея мобільного, і годинник тоді добряче виручив. А через кілька років він примудрився зачепитися ним за лямку рюкзака і до крові роздерти зап'ястя, навіть шрам невеликий залишився. Це стало останньою краплею, що мала остаточно поховати годинник в шухляді рюкзачка. Проте знову сталася подія, яка змусила залишити клятий хронометр на руці.

Точно такий же годинник мав той, кого майор Олег Кабенко, начальник ін-

женерної служби полку Нацгвардії, чекав на дні канами сільського кладовища. Випадковий перехожий навряд чи помітив би офіцера в його порослій бур'яном і травою схованці. Хоча які могли бути перехожі посеред ночі на околиці донбаського села, що з самого початку війни перебувало під «сепарами!» Десь недалеко від вітру час від часу жалібно скрипіло понівечене блискавкою дерево. Тоскні звуки змушували Олега ще більше картати себе за те, що погодився брати участь в операції. З першої розмови із людьми, що підбили його на цю, як тепер здавалося, абсолютно не потрібну йому авантюру, минуло майже п'ять місяців. Але вона міцно, ледь не до останнього слова, засіла в пам'яті.

...– Кабенко, зайді до командира! – крикнув хтось в напіввідчинений кабінет.

«Що йому ще від мене треба?! – відірвавшись від заповнення зошиту з планами робіт на наступний тиждень з роздратуванням подумав Олег. – Тільки вранці розповідав, який я негідник!». Стиль керування полковника Капронова, якого позаочно називали не інакше як Колобок, не вирізнявся особливою командирською мудрістю. Олегові «поталанило» потрапити до його чорного списку.

На другому поверсі штабу полку під кабінетом командира стояли кілька офіцерів, але його пропустили – «сказав щоб ти одразу заходив».

– Товаришу полковник, майор...

– Скільки можна ждять, заходи уже! – з нетерплячкою перебив Капронов і його опецькувате тіло нервово посовалось у кріслі. Все було сказано без звичної лайки і це напругло майора. В кабінеті перебували двоє незнайомих Олегові чоловіків у цивільному, що й пояснювало нетипову поведінку комполка.

– Якщо ви не заперечуєте, ми з товаришем майором поговоримо наодинці, – проговорив незнайомец, на вигляд близько п'ятдесяти років. Другий, прибізно Кабенкового віку, впродовж усієї розмови здебільше мовчав.

Капронов від безцеремонності гостя відкрив було рота, щоб показати, хто в цьому кабінеті господар, утім, мовчки підвівся і вийшов, грюкнувши за собою дверима.

– Одразу попереджаю, незалежно від результату нашої розмови, ніщо не має вийти з цих стін, зрозуміло? – звер-

нувся до Олега старший, витримавши кількасекундну паузу, і дочекавшись ствердної відповіді, зневацька запитав: – Ти коли востаннє бачився з братом?

По довгому коридору штабу гриміли тиради Колобка, який виміщав злість на комусь із безневинних підлеглих.

– З яким братом? – запитав Олег, який був єдиною дитиною в сім'ї.

Хоча одного брата він все-таки мав, двоюрідного – сина дядька Павла, Сергея, старшого за Олега на чотирнадцять років. Останній раз майор бачив його ще у п'ятирічному віці. Після розпаду Радянського Союзу дядько із родиною залишився на Далекому Сході, де служив заступником командира танкової бригади. Він підтримував зв'язки з українськими родичами, щороку приїздив із дружиною до них у гості. Але після того як ще в 1993-му дядько раптово помер від серцевого нападу, тітка Галина поступово обмежувала спілкування, а потім і зовсім перестала відповідати на листи і дзвінки. І ось через понад двадцять років мовчанки в одній із соцмереж на сторінку до Олега «в друзі» попросився... Сергій. Це неабияк здивувало офіцера. Йшов другий рік війни на Донбасі і багато українських родин по обидва боки кордону, які до цього були в нормальних стосунках, ставали справжніми ворогам.

На його сторінці не було жодної інформації чи бодай фотографій. Таку таємничість Сергій пояснював обережністю, жартуючи, що в його країні «кривава гебня» слідує за кожним. У повідомленнях, в яких в основному розпитував про батьків, брат усіяло намагався уникати політичних тем. В останньому посланні, дізнавшись що Олег вже відбув два відрядження в зоні АТО, а можливо, незабаром відправиться в третє, побажав брату повертатись додому живим-здоровим.

– Ти знаєш, про кого йдеться, тож перейдемо до діла, – продовжив гість, не чекаючи подальшої реакції Олега.

Не вдаючись у подробиці, він розповів, що Сергій вже майже півроку перебуває на Донбасі – командує одним із «казачих» диверсійних загонів, але «насправді він за нас». Брат ще у 2014-му вийшов на представників вітчизняних спецслужб і запропонував допомогу, бо як людина з українським корінням не міг спокійно дивитися на те, що відбувається. Погоджувався на роль інструктора, готовий був воювати в нашій армії хоч звичайним

солдатом. Втратити добровольця, за плечима у якого було двадцять років служби в одній з частин ГРУ РФ, не хотілося. Але для початку йому запропонували інший варіант – податися в «ополченці», а паралельно постачати своїм кураторам різну інформацію. Чоловік погодився. Дані, які він повідомляв, були хоч і правдивими, проте не надто важливими і не принесли значної користі. Через кілька місяців Сергій, який швидко виріс до командира чималого диверсійного загону, почав нагадувати про своє прохання. Наші затягували, адже потрібно було переконатися у щирості намірів росіянина. Нарешті його вирішили перевірити участю у спецоперації, результати якої підтвердили б, що Сергій не подвійний агент. Він погодився, поставивши єдину умову – щоб «контролером» був хтось, кого він знає особисто.

– Він згадав, що в нього є рідня в Україні. Наприклад, ти, – завершив свою розповідь незнайомиць і запитально подивився на Олега.

Зависла мовчанка, яку обірвав, нарешті обізвавшись, його молодший колега:

– Так що, майор, допоможеш? – І тут Олег згадав де бачив кругле з кількадедю щетиною і лукавою усмішкою обличчя. Це був контррозвідник з їхнього територіального управління, якого призначили не так давно, тож Кабенко і не впізнав одразу, адже бачив цього хлопця лише один раз в зоні АТО. Його теж звали Олегом.

– Мені треба подумати....

– Нема коли думати, – перебив тезка. – Давай вирішуй зараз. Врахуй, що твої зусилля Батьківщина не забуде – після вдалого завершення операції («А в разі невдалого?» – подумав Кабенко) можеш розраховувати на переведення до будь-якої частини чи теруправління, навіть у «главк». Тож думай швидше, а то Колобок тебе тут скоро з'їсть.

Останнє було сказано з тим же хитрим підморгуванням, мовляв, не думай, майоре, що ми дарма свій хліб їмо.

...З тих пір як Олег прибув в зону АТО минуло два тижні. За весь цей час Сергій жодного разу не з'явився в соцмережі. Майор доповів про ситуацію своєму куратору в штабі угруповання, на що отримав коротку відповідь: «Чекай». Минуло ще п'ять днів, коли нарешті близько полудня від брата з'явилося лише одне: «Привет». Незабаром до себе в кабінет Кабенка викликав контррозвідник.

– Привіт, тезка! – гукнув він, виходячи з-за столу назустріч Олегу. З обличчя щез лукаво-насмішкуватий вираз, а щетина ще більше відросла. Говорив він серйозно і зосереджено. – Значить так – сьогодні близько 17.00 вирушаєш. Ні продуктів, ні речей з собою не бери, далеко їхати не доведеться. Зброї і документів також. Зараз можеш поки поспати, є кілька годин у запасі. Зустрічаємось у мене в кабінеті о 16.00. Своє завдання ти в основному знаєш, подробиці повідомлю за годину до виходу.

Заснути Олег, звісно ж, не зміг. «Значить він нарешті приїхав...». Його прізвища Кабенкові не назвали, лише показали фото і сказали, що це російський генерал, котрий координує роботу сепарських диверсантів на півдні окупованої Донецької області. Його приїзд до Сергєєвого загону мав проходити в цілковитій секретності і про нього знали лише брат Кабенка та його найближче оточення. Російський воєначальник і був головною ціллю операції. Сергій мав його затримати і передати українській стороні, підірвавши склад із боєприпасами для наведення паніки. Завданням же майора Кабенка було пересвідчитися, що генерал схоплений, вибухівка закладена і сповістити про це групу спецпризначення, з якою він вирушав на окуповану територію, і яка мала прикривати їх з братом під час відходу. Вибух повинен був стати сигналом для спецназівців про висунення на базу. Після чого

вони всі разом, прихопивши бранця, поверталися назад. Якщо ж все було пасткою, Олег мусив таємно від Сергєя дати «відбій».

Кабенко вагався, чи погоджуватися, проте Олег заспокоював, мовляв, росіяни не захочуть викривати свого агента заради полонення якогось майора. Це звучало не досить переконливо, але в той момент чомусь подіяло. Можливо життя під командуванням Колобка здавалося тоді настільки нестерпним. А тепер... Тепер було надто пізно відмовлятися. Він поглянув на свій «командирський» годинник – до інструктажу залишалось десять хвилин. Тож одягаючи вже на ходу бушлат, Олег поспішив до штабу угруповання. Вже за три години він із групою спецназу благополучно перетнув «сіру зону» і вийшов на територію, контрольовану бойовиками. Побажавши майору удачі, бійці залишилися чекати в темній, зарослій чагарниками балці. До невеличкого цвинтаря на околиці богом забутого села за три кілометри звідти, Олег рушив сам.

«...01.15, він мав бути ще годину тому! П'ять хвилин чекаю і повертаюся назад, не вистачало, щоб мене тут сепари знайшли!» – у відчаї подумав Олег. Аж тут із боку цвинтаря почулися кроки. Поміж занедбаних могил прямо на Олега йшли троє. Вітер, який посилювався за останні півгодини, віяв у їхній бік, тож Кабенко почув непроханих гостей занадто пізно, коли тікати вже не було можливості. Сергій мав прийти один. Залишалася надія, що ця трійця тут випадково і його не знайдуть. Але дива не сталося.

– А Кобальт не прикальвалася, здесь он! – пробасили над канавою, у голосі переплелось здивування і радість. – Вылезай, голубь сизый, долго нам тебя ждуть, ну?!

«Дочекався, блін!» – вилаявся про себе гвардієць. В темноті він не міг роз-

гледіти їхніх облич. Не було видно і «командирського» годинника на руці у когось із трійці. Олег не знав як виглядає двоюрідний брат, тож запропонував для впізнавання одягнути дідові годинники. Сергій спочатку ніби не зрозумів, про що йде мова, але погодився.

Кабенка, коли він виліз зі своєї схожанки, ні про що не запитували. Лише ретельно обшукали і скомандували йти вперед. Неасфальтована дорога за 15 хвилин привела до чималого тваринницького комплексу. Раніше він належав одному з металургійних заводів-гігантів Донеччини, наразі ж слугував пунктом постійної дислокації диверсійного «казачого» підрозділу під командуванням підполковника запасу ГРУ Сергея Кабенки з позивним «Кобальт».

Переважна більшість приміщень ферми стояла пустою, лише один корівник бойовики пристосували під казарму. Керівництво заводу, для якого тут вирощувалася екологічно чиста продукція, на утримання комплексу не скупилося. Навіть стіни корівників та свинарників були з електропідігрівом, тож найманцям жилося комфортно навіть в найлютіші морози. Ще частину приміщень вони використовували під склади зброї та боєприпасів, що спершу постачалися сюди з сусідньої держави, а згодом доправлялися на передову. Чималий загін, майже двісті чоловік, на вісімдесят відсотків складався з росіянинаманців, займався диверсійною діяльністю та охороною складів.

Штаб, куди привели Олега, розміщувався в колишній їдальні ферми. Там же мешкав і командир. Металопластикові вікна, свіжопокладена плитка на підлозі, новенькі кухонні меблі – все свідчило про нещодавно зроблений капітальний ремонт. Але навряд чи якась доярка чи тракторист тут встигли хоч раз пообідати. «Ну так, трактористи ж зі зброєю в руках захищають «руський мір...», – гріко пожартував про себе Олег. На зміну страху, який пронизав тіло на початку полонення, прийшла глуха злість за те, що доведеться пропасти ні за цалову душу. Найбільше з приміщень будівлі, колишній обідній зал, було заставлене тактичними рюкзаками, на які спиралися автомати, «Мухи» і РПГ, різного виду радіостанціями, приборами нічного бачення та іншим недешевим військовим майном, яке Олег не встиг добре роздивитися, бо його вже підвели до стола у дальньому кутку.

Світло від кількох лампочок-«соток» над столом на якусь мить боляче різнуло по очах. Схоже, тут особливо не переймалися світломаскуванням. Придивившись, Олег побачив за столом чотирьох чоловіків у різних камуфляжах. Троє з боків, і один в голові. Останній був дебелим і високим, вищим як мінімум на голову за всіх присутніх.

– Ну здоровствуй! Присаживайся, не стесняйся! – не встаючи зі свого місця,

радісно скрикнув здоровань з небритою щетиною і втомленим поглядом.

По його голосу і поведінці було зрозуміло – він тут за старшого.

– А ви свободні пари, молодці, справились! – махнув головний кабеновим вартовим і на його руці мутно блиснув циферблат «командирського» годинника.

«Ну ось і кінець, недарма в мене із самого початку були погані передчуття. Не таким уже гадам був Колобок...», – служба під командуванням останнього тепер здавалася Олегу мало не райським життям.

...– Дело сделано! – з погано прихованим задоволенням, прошепотів Сергій, поплескуючи себе по кишенях штанів.

– Ну то що, звалюємо, чого ти застиг? – так само пошепки нетерпляче запитав Олег у брата, який чомусь завмер на місці.

– Да-да, уже догоняю, – заклопотаним голосом похапцем відповів той, між тим, не зрушивши з місця. – Секунду!

«Чого він мнеться, нас же можуть кинутися?!» – Олега почало охоплювати почуття тривоги. З того моменту як він потрапив у полон, здавалося, минула вічність. Події розвивалися настільки бурхливо, що складалося враження, ніби все відбувається уві сні. Тоді, коли Кабенко вже остаточно втратив надію на порятунок і подумки приготувався до найгіршого, Сергій раптом піднявся з-за столу і наказав своїм заступникам залишити їх удвох на самоті. Підсівши до Олега, він притишеним голосом пояснив ситуацію і виклав подальший план дій. За його словами, зустріти брата особисто в нього не вийшло, бо терміново викликали в штаб. Довелося на ходу напелстити своїм підлеглим про «українського диверсанта» біля цвинтаря, якого треба затримати.

– Не пришлося даже придумувать, где тебя прятать! – посміхався брат, задоволений своєю вигадкою. Весь час, поки вони говорили, Олега не покидала дивна думка, що він не відчуває до цієї людини жодних родинних почуттів. Сергій наче й поведився природно і привітно: обійняв, розпитав про Олєгових батьків, порадив, дізнавшись, що майор збирається одружитися. Але Кабенко на інстинктивному рівні відчував якусь фальш. «Мабуть, через емоційне напруження я занадто підозрілий. Я ж його, можна сказати, вперше бачу», – вирішив він. Сергій провів Олега у невеличку дальню підсобку. Там просто на підлозі лежав зв'язаний, із заклясним скотчем ротом чоловік, в якому майор впізнав російського генерала, чіє фото бачив на нутбучі свого куратора.

– Не поверишь, с трудом улучил минуту – тут же как на вокзале толпятся все. Буквально перед твоим приходом скрутил, пытался отбиваться, гад! – з посмішкою пояснив Кобальт.

Відчуття підозрілості не зникло у Олега і коли вони підійшли до здоровенного

ангару, який був вщент забитий боєприпасами – від «цинків» з автоматними патронами до артилерійських снарядів. Тоді Сергій відточеним сильним ударом «вирубив» охоронця біля дверей і ще одного всередині. Брат підвів його до центру приміщення, де під стіною вглибині між ящиками лежав чималий вибуховий пристрій з таймером.

– Ну как, сойдёт? – запитально посміхнувся Сергій.

– Та наче нічого, – відповів Олег, оглянувши «машинку» з електронним лічильником таймера, тротиловими шашками та різнокольоровими провідками. Одразу було видно, що попрацював професіонал.

– Тогда сверим часы и запускаем?

– Давай, тільки спершу обміняємось годинниками, – раптом запропонував Олег.

– Зачем? – підозріло запитав Сергій.

– Та просто, на згадку.

– А, не доверяешь! – з посмішкою відповів Кобальт.

– Та ні, просто...

– Все нормально, бери, я бы тоже каждую мелочь перепроверял.

Його годинник у порівнянні з Олєговим, з потертим корпусом і подряпанним склом, виглядав майже як новий.

– Мы с батеи их практически и не носили – берегли как память про деда. Они пролежали в шкафу все эти годы, – знову ніби читаючи думки відповів Сергій.

Вони звірили стрілки обох годинників, і російський Кабенко виставив по них таймер.

– 50 минут, думаю достаточно? – радше констатуєчи факт сказав Сергій.

В таборі панувала дивна тиша, але як пояснив Сергій, сьогодні на базі всім, за виключенням вартових біля складів, дозволили відпочивати.

– На, звони, – простягнув Кобальт простенький кнопочний мобільник, ледве вони відійшли метрів за сто від тваринницького комплексу, а сам став ззаду дещо подалік майора.

Після третього гудка голос в трубці проговорив: «Слушаю?!» на що Олег, згідно інструкції, відповів «Пора в ніч!». Він одразу ж вимкнув телефон, витягнув батарею і пожурих все у темноту. Цей рух немовби послужив сигналом для покращання його душевного стану – нервова напруга, острах і недовіра, які накопилися за цей вечір, покидали Кабенку з неймовірною швидкістю. До повного завершення операції було далеко, але принаймні екватор вони перейшли. Тільки Сергій чомусь стояв і не рухався.

– Чого ми чекаємо, нам же треба в балку спуститися і зустріти групу?! – нетерпляче повторив Олег Сергею, і той одразу ж широко закрокував в його бік.

Брат ішов попереду, але за кілька кроків різко зупинився, ніби прислухаючись до чогось.

– Що там? – прошепотів Кабенко, наблизившись до Кобальта. І в цей момент різкий сильний удар в голову звалив його з ніг, а наступний погасив свідомість.

– ...Командир, все готово. Идти недалеко, но надо ещё людей расставить.

Знайомий бас привів Кабенка до тями і він тихо застогнав, марно спробувавши поворушитися – руки були зв'язані за спиною. Олег лежав на підлозі обіднього залу. Зап'ястя від тугих мотузок жакливо отерпли, сильно боліла голова. За комір натекла кров. Вона ж заліпила праве око, тож на світ божий можна було дивитися лише одним.

– Сейчас, только брату пару слов скажу, – помітивши, що Олег прийшов до тями, насмішкливо відповів Сергій.

Поряд із заклопотаним виглядом уважно вчитувався в якісь папери той самий зв'язаний генерал. Тільки зараз він був вільний від пут і, схоже, зовсім не відчував себе бранцем. Відстороненим поглядом генерал ковзнув по майору і так само мовчки вийшов геть. Кілька секунд вони з братом дивилися один одному в очі. Першим тишу порушив Сергій.

– Ну что я тебе скажу, взрыва не будет, – витримавши паузу зі зловісною усмішкою сказав бойовик. – То есть он, конечно, будет, но понарошку.

Олег від здивування аж моргнув оком – він же ж при ньому таймер запускар, невже то був муляж!

– Ты не переживай, со взрывчаткой всё норм, и с таймером тоже, – продовжував росіянин. – Ми же знаем что ты специалист и муляжи вряд ли тебя бы убедили. Просто я сейчас пойдю и всё вырублю. Вот так. А твоих мы встретим, не волнуйся. О, кстати! Совсем забыл – одного мы уже «приютили». Можешь на него посмотреть.

Кобальт кивнув у темний куток ідальні: біля купи порожніх ящиків з-під снарядів у неприродній позі лежало тіло. Трохи примружившись Олег впізнав високого похмурого бойовика із зосередженим обличчям – одного із заступників Сергея, що сиділи за столом.

– Знаешь-нет, кто это? – різко запитав росіянин і сам же відповів. – Скорей всего, что нет. Это ваш «крот», который у нас окопался. Я давно чувствовал его, но никак не было возможности вычислить. Он тоже контролировал, как прошла операция. Твоим надо было знать наверняка, заложена взрывчатка, или нет – рисковать целой группой спецназа глупо. Когда ты «маякнул», он выждал немножко, посмотрел что всё в порядке, а ты вместе со мной идёшь в сторону кладбища, и послал свой подтверждающий сигнал. Так что твоя группа после небольшого взрыва будет лететь к нам на всех парах! Тут мы его и хапнули. Жалко, что не выжил, сердце не выдержало – ребята перестарались с распросами. Хотя их тоже можно понять, сколько наших из-за него полегло.

Голова нестерпно боліла, а ще дуже хотілося пити. Олег з трудом проковтнув слину, збираючись попросити води, але не встиг, «казачій» командир вже розвернувся і пішов до виходу.

– Ладно, не скучай, майор, скоро твои друзья к тебе присоединятся и вместе вы отправитесь в «увлекательную» поездку! А мне пора таймер отключить. Время у меня ещё есть, целых... – пауза, погляд на годинник, – ...почти шесть минут.

Бойовик переступив поріг і щільно зачинив за собою двері. Навіть на засув знадвору запер, хоча в цьому не було жодної потреби – Олег не міг поворушитися, не те що тікати. Але ці важкі металеві двері і врятували життя Кабенкові. Коли начинений під зав'язку боеприпасами склад рознесло на всі боки, вони не витримали вибухової хвилі і, вирвавшись разом із «коробкою», пролетіли через весь зал. Впершись в стіл, двері стали щитом між майором, який від контузії втратив свідомість, та уламками снарядів і стін. А в цей час надворі, у страшних звуках вибухів тонули передсмертні зойки бойовиків, чиї життя забирала пекельна завірюха.

...Через два дні у госпіталі Кабенкові трохи покращало. Він міг сидіти на ліжку і приймати відвідувачів. Першим став куратор-тезка, який допоміг Олегові повністю відтворити картину всього, що відбулося. Адже «пазли» в голові склалися із здогадів і розповідей спецназівців, котрі увірвалися в охопленій панікою та вогнем табір бойовиків і якимось дивом знайшли Олега під дверима.

За словами куратора, справжній Сергій дійсно служив у Головному управлінні розвідки РФ. Але три роки тому загинув в автомобільній катастрофі. Операцію з використанням «легенди» брата, росіяни розробили, щоб вирахувати невлесимого українського агента, що мало не з самого початку війни «служив» у диверсійному загоні. Ним був той самий високий похмурий вусань, якого закатували бойовики. На жаль, ключові особи – «брат» і генерал, загинули під час вибуху. Тож повністю успішною операцію навряд чи можна було назвати.

– Але ти не переживай, – змовницьки підморгнувши сказав контррозвідник, – твоє питання ми спробуємо вирішити!

Після отриманої контузії Олег слухав розсіяно. Перед очима у нього було велике понівечене тіло «Сергея», яке він помітив під стіною ідальні коли його вносили спецназівці. Кобальт лежав вниз обличчям, а на неприродно вивернутій руці блищав годинник, стрілка яких так вперто показувала відстаючі п'ять хвилин. Той самий відрізок часу, про який міг знати лише справжній брат. В наступну мить майор знову «вирубився», тож забрати «нелюбого» годинника, який врятував йому життя, так і не вдалося. «Як би зрадив дід, дізнавшись, як послужив його подарунок!» – останнє що встигло тоді промайнути в згасаючій свідомості Олега...

Майор Олександр ЗАГОРОДНІЙ

ПОРАДИ ЛЬОТЧИКАМ НГУ З ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ЛЬОТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Льотна діяльність – одна з найбільш складних і своєрідних. Вона висуває до пілота, і в першу чергу до його психічних якостей, серйозніші вимоги, ніж більшість інших військових професій. Психологічна готовність льотчика до безпосереднього виконання службових обов'язків є сформованим станом впевненості та зібраності, налаштованості на політ.

Перед кожним польотом усі члени екіпажу повинні мати час підготуватися до польотного завдання – внутрішньо зібратися, зосередитися, продумати план польоту і черговість дій, немовби включити систему навичок і умінь, що забезпечує безпомилкове виконання всіх необхідних операцій у визначеній послідовності і звичному темпі. Програвання подумки різноманітних критичних ситуацій і виконуваних при цьому дій (особливо в кабіні вертольота), тренаж «піший по-льотному» закріплюють підготовлені рішення, стимулюють з'ясування всіх деталей і незрозумілих питань. Психологічна підготовка пілота до польотів передбачає також регулярні спеціальні психологічні тренінги.

При підготовці до польотів широко застосовується ідеомоторне тренування – уявне програвання майбутніх дій та кроків. Жодного польоту без попереднього ідеомоторного програвання – це повинно стати твердим правилом для кожного пілота.

Між польотами, особливо наприкінці зміни, льотчику слід виконувати

аутогенне тренування – комплекс фізичних і психологічних прийомів, що сприяє швидкому зняттю втомлення, підвищенню психічного тону.

Для формування навичок самоконтролю і регуляції емоцій, думок, окрім цілеспрямованих тренувань, рекомендується постійно контролювати себе в побуті, навчальній практиці, під час парашутних стрибків, навчання на тренажерах, у польотах. Наприклад, періодично подумки задавати собі питання: «Чи не відчуваю я мимовільного напруження м'язів?», «Чи не скутий я?» і т.д. За необхідності слід розслабляти м'язи рук, ніг, тулуба – це знижує потік імпульсів від м'язів до центральної нервової системи. Далі: «Як я сиджу?», «Яка моя міміка?», «Як я дихаю?», «Чи не високо вирівнюю?» і діяти відповідно. Систематичний контроль та регуляція свого психофізіологічного стану може здійснюватися також методами самопроговорювання (так звана внутрішня мова), самопідбадьорення («Молодець! Добре!»), самозаспокоєння («Усе буде

нормально! Нічого, нічого, не хвилюйся!»), самозбудження («Приготуйся! Активніше!»), самонаказів («Спокойно! Не поспішай! Виправляй!»).

Вправи з психофізіологічної самоорганізації і саморегуляції дозволяють керувати своїм психічним станом і дисциплінують увагу.

Ще одним важливим етапом в психологічній підготовці до польотів є діагностична бесіда з психологом, як груповою так і індивідуальною, на передпольотному та післяпольотному етапах. Участь у діагностичній бесіді дозволяє льотчику розповісти про свої відчуття, усвідомити професійні здобутки, а, можливо, й переосмислити свої дії та власні професійні установки.

Виконання льотним складом прийомів та способів психологічної підготовки, зокрема, молодими пілотами, сприяє їх повній адаптації до умов льотної діяльності та впевненому виконанню своїх професійних обов'язків.

Підполковник Олег ДОН, фото автора та старшого лейтенанта Олексія ПАВЛЮКА

Групове тренінгове заняття

Ідеомоторне тренування

На прийомі у психотерапевта.
 – Вашу проблему можна вирішити доволі легко. Напишіть листа тому, хто вас бісить, і спаліть його...
 – Ну, це зрозуміло. А з листом тим що робити?

Хлопець вирішив одружитися і каже матері:
 – Мам, я вирішив зробити тобі сюрприз. Запрошу на вечерю одразу трьох дівчат, а ти спробуєш здогадатися, котра із них моя наречена.
 В гості прийшли троє дівчат – блондинка, брюнетка і руда. Вечір пройшов чудово, всі задоволені. Коли гості розійшлись по домівках, хлопець спитав у матері:
 – Ну як гадаєш, хто вона?
 – Звісно, руда!
 – Ти диви! І як ти здогадалась?
 – А вона мені одразу не сподобалась!

Гадання на кавовій гущі показало, що потрібно помити чашку.

– Ти даремно відмовляєшся, пельмені чудові.
 – Пристойні люди беруть із собою в кінотеатр попкорн.

Як хотілось би одного разу прокинутись – а тобі вісім років, і вся ця дурня тобі просто наснилась...

Одеса. Комунальна квартира.
 – Фімо, нащо ти взяв новий пакетик чаю?
 – На старому вже ниточка обірвалася.
 – І що таке, рук нема, щоб пришити?

Мати на кухні готує обід. З кімнати до неї гукає маленький синочок:
 – Мамо! Ялінка наша горить!
 Мати, спокійно:
 – Синку, вона не горить, а сяє. Проходить хвилина.
 – Мамо, тепер уже і штори сяють!

Друзі у «Фейсбуці» як фломастери: маєш їх 400, а пишуть лише 3

Діалог двох парашутистів:
 – Одного разу в мене заплуталися стропи. Пам'ятаю лише, що впав на якийсь дах, проломив його і вирубився. Потім відкриваю очі – навколо яскраве світло, і до мене підходять ці... білі, з крилами.
 – Янголи?
 – Та ні, бройлери.

На сповіді:
 – Сину мій, чи зрікаєшся ти сатани?
 – Не можу, отче, в мене з нею двоє дітей...

Син психолога ніколи не бився в істеричі в магазині і не кричав: «Купи! Купи!». Він починав здалеку. Наприклад:
 – Тату, а твоє дитинство теж було важким і безраднішим?

Якщо вам принесли каву у ліжку – просто подякуйте і пийте її мовчки. Не треба цих запитань: «А хто ви? А як ви потрапили до моєї квартири?»

Дзвонить кум до кума, який живе в Карпатах, і схвильовано питає:
 – Куме, як ви там?
 – Добре, куме! А чого таким голосом питаєте?
 – У вас же там холоднеча страшна!
 – Та нормально, мінус 10, ми вже звикли...
 – А по радіо тільки що сказали, що в Карпатах десь мінус 30!
 – А-а-а, та то на вулиці!

Отак до кінця служби і навчитесь «сонце» крутить

Дитинство закінчується в той момент, коли мама перестає ховати від тебе цукерки, а тато починає ховати коньяк.

В одеській аптеці:
 – У вас є засіб для вирощування волосся?
 – Є.
 – Хороший?
 – Та не те слово! Ви бачите за касою жінку з вусами? Так це моя Сара! Вона намагалася відкрити пляшечку зубами.

Здоров'я – це коли все болить, але ще є сили, щоб не йти до лікаря!

Зустрілись двоє друзів.
 – Дивуюсь вашим почуттям! 20 років жонаті, а досі на прогулянці за руки тримаєтесь!
 – Просто якщо я відпущу її руку, вона обов'язково щось купить...

– Кохана, як же так, ти з Одеси, а плавати не вмієш?
 – А ти, як живеш у Борисполі, вмієш літати?

ДОПОМОЖІТЬ ВРЯТУВАТИ!

Напевно, для кожного з нас немає нічого дорожчого, аніж сім'я. І немає найбільшої біди, аніж коли з нашими близькими трапляється нещастя, а ми не в змозі чимось зарадити. Залишається тільки надія на допомогу небайдужих людей.

Наразі такої допомоги потребують родини двох військовослужбовців Національної гвардії України.

У листопаді минулого року в життя офіцера відділення розвідки штабу Центрального територіального управління НГУ підполковника Олександра Яценка прийшло чорне горе. Його дружині Ганні, з якою вони виховують трьох дітей, встановили страшний діагноз – «гострий лімфобластний лейкоз, L3, 1 гострий період. Анемія. Тромбоцитопенія».

За висновком ізраїльських лікарів, щоб врятувати життя 35-річної жінки, їй необхідна операція по пересадці кісткового мозку. Вона коштує близько 140 тисяч доларів США. Для Яценків це непідйомна сума. Окрім того, для підготовки до операції необхідно зробити обстеження та пройти курс хіміотерапії, а це також немалі витрати. І нині родина мусить щодня витратити близько 800 гривень. Тож сім'я військовослужбовця звернулася за допомогою до благодійних організацій та громадян через соціальну мережу «Facebook». Вона сподівається, що й читачі нашого журналу не залишаться байдужими до їхньої біди.

Контактні телефони:

Олександр Володимирович Яценко (096) 938 60 65

Ганна Вікторівна Яценко (068) 884 46 44 (066) 754 18 13

Кошти можна переказати безпосередньо на карту №5168 7573 4871 7234 (ПАТ КБ ПРИВАТБАНК) на ім'я Яценко Ганни Вікторівни.

28 грудня минулого року родина начальника Південного відділення комплектування Іміджево-видавничого центру НГУ підполковника Дениса Лавренка потрапила в страшну дорожньо-транспортну пригоду. Під час аварії дружина офіцера Неля зазнала травму ноги, внаслідок якої жінці довелося ампутувати стопу. Але найбільше постраждав їхній 15-річний син Кирило. У хлопця діагностували відкриті осколкові переломи обох гомілок. Медики робили все можливе, щоб врятувати кінцівки хлопця. Але дива не сталося. Кирилові ампутували одну ногу, невідомо чи вдасться врятувати другу. Попереду на нього чекають ще операції по пересадці вен, а його маму – по пересадці шкіри. На лікування сім'я вже витратила понад 100 тисяч гривень, а витрати продовжують зростати. Тому кожна надіслана гривня допоможе родині Лавренків.

Контактний телефон:

Денис В'ячеславович Лавренко (063) 765 19 59

Кошти можна переказати безпосередньо на карту №5168 7573 0435 1887 (ПАТ КБ ПРИВАТБАНК) на ім'я Лавренко Нелі Миколаївни.

НЕ ЗАЛИШИМО БОЙОВИХ ПОБРАТИМІВ НАОДИНЦІ З ЇХНІМ ГОРЕМ!